

PRADINIO IR PAGRINDINIO UGDYMO ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS BENDROSIOS PROGRAMOS

ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijų projektą rengė

Doc. dr. Sergejus Neifachas

TURINYS

1. Ortodoksų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.....	2
2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus.....	7
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.....	8
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas.....	10
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.....	11
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.....	12
ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS.....	36
7. Skaitmeninės mokymo priemonės.....	38
Vakaro žvaigždėlė.....	39
„Classtime“.....	39
„Wordwall“.....	39
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.....	40
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.....	42

1. Ortodoksų tikybos naujo turinio mokymo rekomendacijos.

Ortodoksų tikybos programos sudarytos remiantis kontekstine metodologine prieiga bei krikščioniškais antropologiniais, teologiniais didaktikos gairėmis. Yra išskirtos penkios pažinimo sritys, kurios atitinka ir pasiekimų sritis: Šventojo rašto pažinimas, Tikėjimo turinio pažinimas, Bažnyčia ir liturgija, Asmens tobulėjimas ir visuomenė, Žmogus ir pasaulis. Šios pažintinės sritis išsiplečia nuo tikėjimo turinio pažinimo iki individualios praktikos ir moralinių nuostatų, padeda ugdytiniams savyje atrasti religinę, dvasinę, etinę dimensiją, kartu su mokytojais ieškoti inovatyvių mokymosi veiklos ir priemonių idėjų, padedančių kryptingai bei veiksmingai siekti turinyje numatytų pasiekimų. Tai padeda mokiniams geriau suprasti save ir įprasminti savo gyvenimą, gerbti savo ir kitas religijas, puoselėti pasirinktas vertybes ir priimti kitokias nuostatas. Ugdytinio tikėjimas turi būti išgirstas, suprstas, atpažintas, trokštamas gerbiant Dievo vaikų laisvę.

Programa orientuota į patirtinį mokymąsi, įtraukiančių mokymosi kontekstų kūrimą. Vadovaujamas pažangių didaktinių sistemų praktikomis – darnios plėtros, kūrybos proceso integralumo teorijų, konstrukcionizmo, universalaus ugdymo dizaino sinteze. Atnaujintame ugdymo turinyje siūlomos tokios mokymo(si) veiklos idėjos, kurios turėtų padėti tikybos mokytojui tapti aktyviu (ne pasyviu) vaiko mokymosi situacijų mentoriumi, naudojančiu visą eilę veiksmingų būdų: įtraukiančio konteksto mokymuisi kūrimą, kūrybinio iššūkio modeliavimą, kūrybinių idėjų pažadinimą, dialogą, projekcinį mokymąsi, mąstymą ir kūrybą kartu, refleksijas, įgalinimą. Pažangios mokymosi praktikos orientuotos kurti kontekstus aktyviam, iniciatyviam, judriam, tyrinėjimais grindžiamam, savarankiškam, interaktyviam, turinčiam daug skirtingų galimybių veikti mokymuisi.

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS MOKYMASIS: pradinės mokyklos ugdymo dalis

Pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą. Tikybos mokymas(is) yra integrali pradinio ugdymo dalis. Jis susijęs su požiūriu į asmenį, kuris nori ne tik save pažinti ir suprasti, bet siekia pažinti ir suprasti jį supančią aplinką, visuomenę ir pasaulį. Tai siejasi su mokyklos ugdymo kryptimi, ugdymo turinio atnaujinimu, dorine, dvasine ir kultūrine mokinio ūgtimi. Tikybos mokymas(is) padeda ugdytiniams savyje atrasti religinę, dvasinę, etinę dimensiją, kartu su mokytojais ieškoti inovatyvių ugdymosi veiklos ir priemonių idėjų, padedančių kryptingai bei veiksmingai siekti ugdymo turinyje numatytų vaikų pasiekimų. Tai padeda mokiniams geriau suprasti save ir įprasminti savo gyvenimą, gerbti savo ir kitas religijas, puoselėti pasirinktas vertybes ir priimti kitokias nuostatas. Tikėjimas neatsiejamas nuo gyvenimo patirties. Jis neapsiriboja žinojimu ir jausminiu išgyvenimu, bet veda į asmeninį įsipareigojimą ir apsisprendimą tinkamai elgtis ir gyventi žmonių visuomenėje. Religinė patirtis nori būti išsakyta, pasidalinta, suvokta Šventojo Rašto, Bažnyčios mokymo požiūriu ir pritaikyta nuolat besikeičiančiame gyvenime.

Ortodoksų (stačiatikių) tikybos mokymas(is) yra konfesinis. Žmogus auga, skleidžiasi ir bręsta tarpasmeninių santykių erdvėje. Tikybos mokymas(is) nukreiptas į keturias ugdomosios sąveikos / ugdymo(si) dialogo grupes: 1) su savimi kaip Dievo sukurtu asmeniu; 2) su Dievu ir su artimu (Kitu ir kitu); 3) su bendruomenėmis: šeima, Bažnyčia, mokykla, visuomenė; 4) su daiktais, reiškiniiais, gamta, praturtinta skaitmenine aplinka, kultūra.

Ortodoksų (stačiatikių) tikybos mokymas(is) mokykloje nėra vien tik žinių, tikėjimo tiesų ar moralinių normų perdavimas. Tai veikiau – naujos ugdytinio gyvenimo perspektyvos atvėrimas pažįstant Dievą ir Jo meilę žmogui. Tai – ėjimas link sąmoningo ugdytinio gyvenimo pasirinkimo galimybės parodant bendražmogiškųjų ir dvasinių vertybių šaltinį. Tai – ieškojimas tiesios, probleminių klausimų kėlimas / refleksyvaus dialogo kūrimas, gyvenimo situacijų aptarimas tikėjimo požiūriu. Tai – vedimas į tikėjimo realybę, kvietimas įsipareigoti ir gyventi tikėjimu.

Ortodoksų (stačiatikių) tikybos pamokose žadinamas tikėjimas, gilinamas krikščionybės supratimas ir siūloma taikyti vertybes gyvenime. Ugdytinio tikėjimas turi būti išgirstas, suprastas, atpažintas, trokštamas gerbiant Dievo vaikų laisvę. Pamokose svarbu lavinti mokinių gebėjimus: klausyti, ieškoti, atrasti, išreikšti, atsiliepti, kritiškai mąstyti, įsipareigoti.

ATNAUJINTOS ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ASPEKTAI

Per dorinio ugdymo (etikos / tikybos) pamokas sudarome sąlygas įvairių gebėjimų mokiniams siekti aukštesnių pasiekimų, padedame jiems geriau pajusti supantį pasaulį, pažinti save ir šalia esančius žmones, puoselėti savo ir kitų vertybes, nuostatas, išpažinti tikėjimą, palaikyti dialogą, klausytis ir klausti, dalyvauti diskusijose, svarstyti, argumentuoti.

Šiuolaikinis dorinio ugdymo (etikos / tikybos) mokytojas vadovaujasi į mokinį orientuoto ugdymo prieiga, t.y. siūlomos veiklos bei mokymosi priemonės, padedančios modeliuoti ugdymą, kurio centre yra mokinys, o ne mokytojas. Mokiniai įgalinami patys aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, kurti individualiai ir kartu vieni su kitais, pasirinkti ir išbandyti skirtingus mokymosi būdus, pajusti ir/ar apmąstyti, kurie mokymosi būdai jiems labiau tinka, padeda įgyvendinti jų mokymosi lūkesčius. Mokytojo vaidmuo išlieka aktyvus, tik kitoks, taikomi kiti ugdymo būdai – įgalinantys, provokuojantys, keliantys kūrybinius iššūkius, paremiantys mokinio ugdymąsi.

Mokytojas kuria ugdymosi situacijas (kontekstus). Jos leidžia atsiskleisti mokinių požiūriui į pasaulį ir vertybes. Ugdymosi kontekstų kūrimui reikalingas dialogų su mokiniais plėtojimas, kurie motyvuoja mokinius bei pažadina jų autentišką mokymąsi, ugdymąsi bendradarbiaujančiose grupėse, mokymąsi vienas iš kito.

Kuriant ugdymosi kontekstus mokytojai vadovaujasi universalios dizaino strategija, kuri leidžia užtikrinti socialinę, emocinę ir edukacinę mokinių įtraukti į mokymosi procesą. Strategija atskleidžia, kaip galima modeliuoti į kiekvieno mokinio mokymosi sėkmę orientuotą pamoką: kelti lanksčius mokymosi tikslus / uždavinius; apmąstyti, kokiais skirtingais būdais mokiniai parodys, kad pasiekė iškeltų tikslų; numatyti priemones, įtraukiančias į pamoką kiekvieną mokinį; sukurti įvairias galimybes veiklai bei raiškai. Skatinant mokinių norą siekti daugiau, labai svarbiu tampa formuojamasis vertinimas. Jis teikia individualią pagalbą mokiniui ir grįžtamąjį ryšį, įtraukia mokinį į savo pažangos fiksavimą, pasiekimų vertinimą ir įsivertinimą, padeda išsikelti mokymosi tikslus, teikia informaciją mokinio tėvams ir įtraukia juos į savo vaiko mokymosi pažangos stebėjimą ir skatinimą.

Metodai, aktyvios veiklos, idėjos, skatinantys mokinius siekti aukštesnių pasiekimų. Tai įvairios tyrinėjimo užduotys, situacinio ugdymo(si) kontekstas, integruota kūrybinė veikla, grupiniai projektai, diskusijos, atviro tipo klausimų kėlimas ir atsakymų į juos paieškos.

Metodas – situacinio ugdymo(si) kontekstas.

Mokiniai kelia ugdymosi situacijas bei idėjas, kurias palaiko mokytojas. Mokytojas plėtoja pasiūlytas situacijas, seka paskui mokinių domėjimąsi, tyrinėjimus ir kūrybinę raišką.

Metodo veiksmingumo / taikymo stebėsenos rodikliai:

- Pozityvi nuostata, palanki psichologinė terpė
- Mokinio individualumo pripažinimas, jo poreikių pažinimas
- Kognityvinių ir emocinių aspektų dermė
- Daugialypis intelektas (mokymasis visais pojūčiais)
- Kūrybiškumas
- Vizualumas

Metodas – *atradimų kontekstas.*

Mokytojas modeliuoja pasaulio ir mokinio „aš“ tyrinėjimų bei atradimų situacijas.

Mokinio mąstymo ir kūrybos procesas tampa matomu pačiam mokiniui ir mokytojui.

Metodo veiksmingumo / taikymo stebėsenos rodikliai:

- Žaidimai
- Tyrinėjimas
- Integruotos veiklos
- Grupiniai projektai
- Klausimai – atviro tipo, diskusiniai

Metodas – *įtraukiantis mokymo(si) kontekstas.*

Mokytojas mokymo(si) aplinkas ir situacijas modeliuoja taip, kad kvieštų ir skatintų mokinį įsitraukti emociškai, pojūčiais, pažinimo ir mąstymo procesais, vaizduote.

Kuriama situacijų ir priemonių įvairovė, kad būtų pašalinami mokymosi kliūtys ir kiekvienas mokinys pagal savo galias įsitrauktų į pamoką.

Metodo veiksmingumo / taikymo stebėsenos rodikliai:

- klasės aplinka (baldų mobilumas)
- netradicinės ugdymosi erdvės (bažnyčia, muziejus, piligrimystės vietos, kitos viešos erdvės)
- gamta (kiemas, parkas, miškas)
- mobilieji įrenginiai
- video įrašai

Metodas – *dialogo kontekstas (diskusijos, pokalbis su visa klase).*

Mokinių kūrybinei raiškai, aktyviam tyrinėjimui siūlomi dialogai tarp kontrastiškų dalykų / temų / idėjų. Pripažįstami dialogai tarp skirtingų pasaulio matymo perspektyvų – vieno mokinio ir kito mokinio požiūrio, skirtingų socialinių grupių žmonių požiūrio ir kt.

Metodo veiksmingumo / taikymo stebėsenos rodikliai:

- tikslų išsikėlimas, suvokimas ir rezultatų refleksija
- nuolatinis įsivertinimas
- individuali mokytojo pagalba mokiniui
- mokinių vieno kitam pagalba
- tėvų įtraukimas

Metodas – *projektinis darbas.*

Metodas orientuotas į mokinio žinių, mokėjimų, įgūdžių kūrimą; sukuria galimybes mokytis visapusiškai, kompleksiškai, o ne atliekant dalines užduotis; sutelkia dėmesį į mokinio kuriamas asmenines prasmes, o ne mokytojo perduodamas prasmes; integruoja realaus gyvenimo ir mokslinėmis žiniomis grindžiamas situacijas; skatina mokymąsi bendradarbiaujant, o ne tik individualų mokymąsi; plėtoja mokymosi kultūrą.

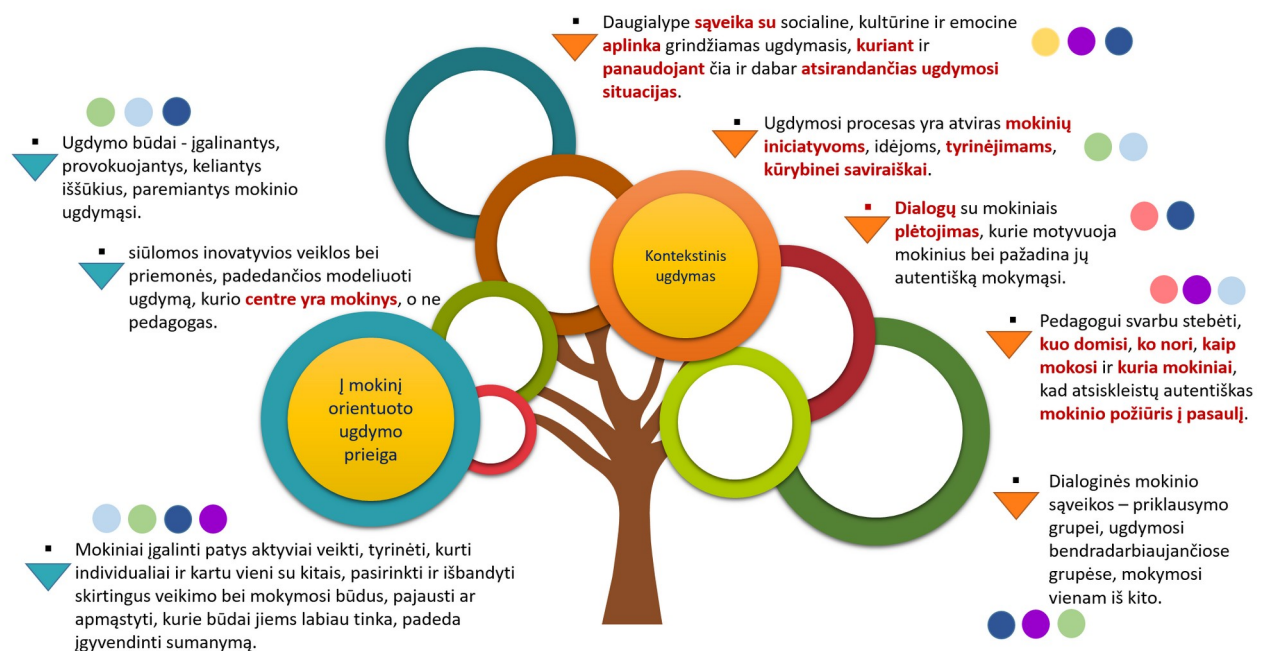
Metodo veiksmingumo / taikymo stebėsenos rodikliai:

- tikslų išsikėlimas, suvokimas ir rezultatų refleksija
- nuolatinis įsivertinimas
- individuali mokytojo pagalba mokiniui
- mokinių vieno kitam pagalba

KOKIOMIS TEORIJOMIS VADOVAUJAMASI ATNAUJINTOSE ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS PROGRAMOSE

Atnaujintose Ortodoksų (stačiatikių) tikybos mokymo programose daug dėmesio skiriama **darnios plėtros idėjoms** (Sneddon, Pettit, 2016). Darni plėtra yra integralaus, sisteminio ugdymo filosofija. Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (2011) iškelti ilgalaikiai tikslai, apimantys

visus švietimo lygmenis, taip pat ir mokyklinio ugdymo lygmenį – išugdyti išsilavinusius, savarankiškus, aktyvius ir atsakingus visuomenės narius, sustiprinti intelektualinį visuomenės potencialą, kad žinios ir mokslas užtikrintų darnų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų įgyvendinimą. Darnios plėtros idėjų įgyvendinimo mokyklose pažangios praktikos apima visas sritis - ekonominio, ekologinio, kultūrinio ir socialinio tvarumo plėtotę. Darnios plėtros idėjų įgyvendinimo dėmesio centre - vaiko aktyvios piliečio pozicijos ugdymasis. Ugdoma vaikų pagarba biologinei, socialinei ir kultūrinei įvairovei, skatinama jų ryšio pajauta, ugdomas bendruomeniškumas, taupus vartojimas. Programoje siūlomos idėjos yra grindžiamos ekonominio, ekologinio, kultūrinio ir socialinio tvarumo principais.

1 pav. Atnaujinto ugdymo turinio kontekstų pagrindimas (S. Neifachas, 2021)

Vadovaujamosi **kontekstinio ugdymosi prieiga**. Remiantis D.E. Rose (2012), kontekstinis ugdymasis yra daugialype sėveika su socialine, kultūrine ir gamtine aplinka grindžiamas ugdymasis, kuriant ir panaudojant čia ir dabar atsirandančias ugdymosi situacijas. Ugdymosi procesas yra atviras vaikų iniciatyvoms, idėjoms, tyrinėjimams, kūrybinei saviraiškai. Jis leidžia atsiskleisti vaikų požiūriui į pasaulį, atrasti ir vystyti savus pasaulio tyrinėjimo ir kūrybinės raiškos būdus. Taigi, leidžia į ugdymosi procesą pažvelgti iš vaiko ir vaikų perspektyvos. Ugdymosi kontekstų kūrimui reikalingos aukšto lygio priemonės bei procesas, dialogų su vaikais plėtojimas, kurie motyvuoja vaikus bei pažadina jų autentišką mokymąsi. Pedagogui svarbu stebėti, kuo domisi, ko nori, kaip mokosi ir kuria vaikai, kad atsiskleistų autentiškas vaiko požiūris į pasaulį. Kuriamos prielaidos pereiti nuo ilgą laiką dominavusios dvikryptės pedagogo-vaiko sėveikos prie praturtintos dialoginės vaiko sėveikos – priklausymo grupei, ugdymosi bendradarbiaujančiose grupėse, mokymosi vienam iš kito (P. Leseman, 2019).

Ugdymosi kontekstų kūrimas padeda išspręsti šias dilemas (Taconis, den Brok, Pilot, 2016):

- orientuoja į mokinio žinojimo kūrimą, o ne į žinių perdavimą-perėmimą;
- sukuria galimybes mokytis visybiškai, kompleksiskai, o ne atliekant dalines užduotis;
- sutelkia dėmesį į mokinio kuriamas asmenines prasmes, o ne pedagogo perduodamas prasmes;
- integruoja realaus gyvenimo ir teologinėmis žiniomis grindžiamas situacijas, kuria neformalią ugdymosi aplinką;
- skatina mokymąsi bendradarbiaujant, o ne tik individualų mokymąsi;
- plėtoja patyriminio mokymosi kultūrą.

Vaiką į tikybos mokymąsi įtraukiantys kontekstai kuriami vadovaujantis **konstrukcionizmo teorija**, kuri aiškina, kas padeda vaikui mokytis. S. Papertas (1991, 1995) teigia, kad žmogus geriausiai mokosi, kai aktyviai kuria, konstruoja išorinio pasaulio objektus, nesvarbu, ar stato pilis smėlio dėžėje, ar kuria visatos teoriją. Mokymąsi darant, kuriant realizuoti padeda informacinės ir komunikacinės technologijos (IKT), sukurdamos daugiau galimybių bei pasiūlydamos daugiau skaitmeninių priemonių, simbolių raiškai. IKT kuriama papildytoji realybė ir jos kūrybinė integracija su realiomis aplinkomis bei realiu veikimu, suteikia vaikui daugiau galimybių mokytis.

Kuriant tikybos mokymosi kontekstus vadovaujama **universalus dizaino ugdymuisi** strategija, kuri leidžia užtikrinti socialinę ir edukacinę visų vaikų įtrauktį į mokymo procesą (Meyer, Rose, Gordon, 2014). Ši strategija remiasi neuromokslų teorijomis, kurių pagrindu išplėtota samprata, kad kiekvienas individas pasaulį mato, suvokia ir mokosi skirtingai, todėl ugdymo procesas turėtų būti orientuotas į įvairovę. Strategija atskleidžia, kaip galima modeliuoti į kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę orientuotą bendrą ugdymo procesą: kaip kelti lanksčius ugdymo tikslus/uždavinius, kaip apmąstyti, kokiais skirtingais būdais vaikai parodys, kad pasiekė iškeltų tikslų; kaip numatyti barjerus ir kliūtis, su kuriais gali susidurti skirtingų poreikių turintys, skirtingai besimokantys vaikai; kaip numatyti įvairius būdus ir priemones, įtraukiančius į ugdymo procesą kiekvieną vaiką; kaip parinkti vaikams reikalingos informacijos pateikimo įvairius būdus, remiantis multimodaline prieiga, skirtingų ugdymo sričių „kalbomis“ bei simboliais, modeliais ir kitais sisteminimo bei apibendrinimo būdais; kaip sukurti įvairias galimybes veiklai bei raiškai. Įvairovė kuriama tam, kad būtų minimizuojami mokymosi barjerai, t.y. kad kiekvienas vaikas turėtų galimybę pasirinkti sau patogiausią, veiksmingiausią mokymosi būdą.

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS UGDYMO PAGAL ATNAUJINTĄ PRADINIO UGDYMO BENDRĄJĄ PROGRAMĄ NAUJOVĖS

Atnaujintoje tikybos mokymo programoje yra naujų struktūrinių dalių:

- mokymo programa parengta orientuojantis į pažinimo, socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, kultūrinės, pilietiškumo, komunikavimo ir skaitmeninės kompetencijų ugdymą;

- programos turinys perduodamas koncentrais: I-II; III-IV klasės. Tai leidžia kiekvienam pedagogui individualiai taikyti programą pagal mokinių poreikius, interesus ir jų mokymosi lygį nuosekliai vedant tikėjimo pažinimo keliu;
- aprašomas mokinių pasiekimų raidos procesas, kurio paskirtis – parodyti, kaip „auga“, sudėtingėja asmens gebėjimai aukštesniame konkreste;
- suvienodintos tikybos pasiekimų sritys: Šventojo rašto pažinimas; Tikėjimo turinio pažinimas; Asmens tobulėjimas ir visuomenė; Bažnyčia ir liturgija; Žmogus ir pasaulis;
- aprašyta mokinių pasiekimų raida;
- mokymosi turinio gairės – tai pagalba mokytojui, kur bendrais bruožais aprašyta aktyvi mokinio ir mokytojo sąveika siekiant nurodytų mokymo(si) pasiekimų;
- turinio apimtis yra pateikta po kiekvieno koncentro, kur akcentuojama idėja, klausimas, kultūrinis ir religinis aplinkos kontekstas, tarpdalykinė integracija;
- programa kreipiamą į aktyvų ugdymo proceso organizavimą, kur matyti, kaip keičiasi mokinių pasiekimų lygis ir įvardinami pasiekimų lygių požymiai.

Religinis ugdymas yra nukreiptas į mokinių kompetencijų ugdymą atliepiant klasės, mokinio mąstymo, poreikių, interesų, mokymosi lygį. Ortodoksų (stačiatikių) tikybos mokytojas planuodamas ugdymo procesą turėtų padėti mokiniui suvokti save kaip Dievo kūrinį ir unikalų Jo mylimą asmenį, pažinti triasmenį Dievą bei Bažnyčią kaip tikinčiųjų bendruomenę, pažinti bei priimti krikščioniškas vertybes ir grįsti jomis bendravimą su žmonėmis, Dievu, aplinka.

2. Kaip ugdyti aukštesnius pasiekimus

Bendra per išvardintus bruožus formuojama edukacinio proceso kryptis:

- Pozityvi nuostata, palanki psichologinė terpė
- Mokinio individualumo pripažinimas, jo poreikių pažinimas
- Kognityvinių ir emocinių aspektų dermė
- Daugialypis intelektas (mokymasis visais pojūčiais)
- Kūrybiškumas
- Vizualumas

Metodai:

- Žaidimai
- Tyrinėjimas
- Integruotos veiklos
- Grupiniai projektai
- Klausimai – atviro tipo, diskusiniai

Priemonės:

- klasės aplinka (baldų mobilumas)
- netradicinės ugdymosi erdvės (bažnyčia, muziejus, piligrimystės vietos, kitos viešos erdvės)
- gamta (kiemas, parkas, miškas)
- mobilieji įrenginiai
- video įrašai

Grižtamasis ryšys, vertinimas, įsivertinimas

- tikslų išsikėlimas, suvokimas ir rezultatų refleksija
- nuolatinis įsivertinimas
- individuali mokytojo pagalba mokiniui
- mokinių vieno kitam pagalba

- tėvų įtraukimas

Ugdymosi sunkumus patiria mokiniai, kurie keičia pasirinktą dorinio ugdymo dalyką (etiką/tikyba) ir dėl to išskyla nuoseklaus mokymosi iššūkių.

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS IR KITŲ MOKOMŲJŲ DALYKŲ INTEGRAVIMO GALIMYBĖS BENDROJOJE PROGRAMOJE

Tikybos mokyme integruojanti ašis yra pats mokinys, jo vientisumas, unikalumas, vertingumas. Ugdymo procesas organizuojamas taip, kad asmuo jungtų ir augintų išorines ir vidines galias. Programoje ryški integracinė ašis su realiu gyvenimu iškeliant šių dienų žmogaus ir visuomenės problemas.

Norėdamas padėti mokiniams sėkmingai ugdytis kompetencijas tikybos mokytojas turėtų apgalvoti, kaip pamokose jis įgyvendins integruojamosiose programose numatytą ugdymo turinį, kokių sąsajų temų, problemų ir ugdomų gebėjimų požiūriu galima rasti su kitais mokomaisiais dalykais. Pateikta lentelė - tai pavyzdys, kaip mokytojas gali sistemingai ir kryptingai ugdyti tarpdalykines žinias, gebėjimus ir nuostatas nuo 1 iki 4 klasės.

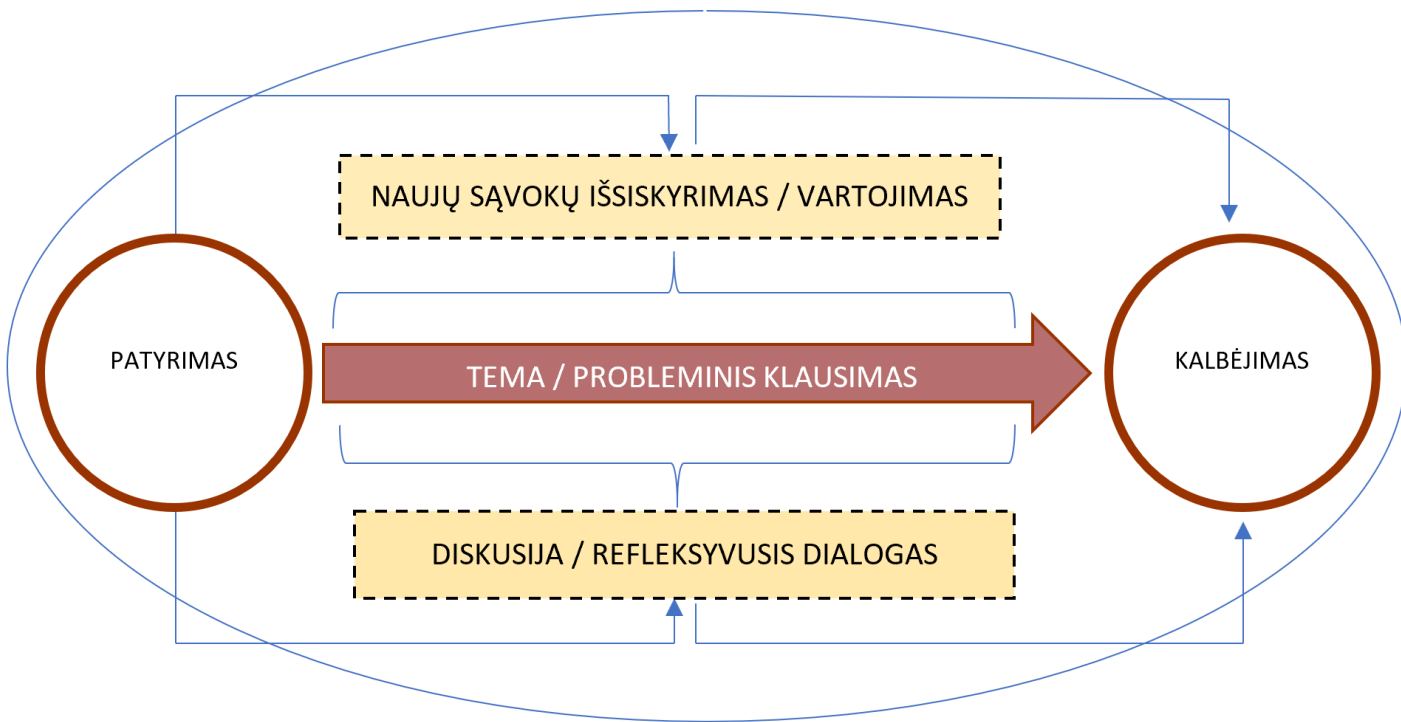
Sritis, dalykas	Integravimo aspektas	
	1-2 kl.	3-4 kl.
Dorinis ugdymas (Etika)	<p>Apibūdinti save įvairiais aspektais (išvaizda, pomėgiai, patirtis, artimi žmonės) ir palyginti su kitais.</p> <p>Atpažinti pavojingas situacijas, elgtis apdairiai, saugoti save.</p> <p>Mokėti atidžiai, nepertraukiant išklaudyti, ką sako kitas – draugas ar mokytoja(-s).</p> <p>Gebėti užmegzti nesavanaudišką draugystę.</p> <p>Pastebėti ir vertinti draugų gerąsias savybes, priimti juos kitokius nei aš.</p> <p>Mandagiai pasisveikinti, atsisveikinti, padėkoti, ko nors paprašyti ar pasveikinti kitą esant progai.</p> <p>Taikiai spręsti ginčus, susitarti, susilaikyti nuo nemalonių žodžių.</p> <p>Išdrįsti kreiptis į kitus pagalbos.</p> <p>Pastebėti, kam reikia paramos, ir padėti.</p> <p>Papasakoti apie savo šeimą; pavaizduoti, kas sieja šeimos narius.</p> <p>Gebėti įsitraukti į bendrą veiklą, siekti bendro tikslo.</p> <p>Domėtis, stebėtis, gėrėtis aplinka.</p> <p>Nurodyti, kas joje yra gražu ir vertinga, turėti savo nuomonę apie tai.</p> <p>Saugoti gamtą ir tai, kas sukurta žmogaus, prisidėti prie aplinkos kūrimo.</p>	<p>Mandagiai bendrauti: pasisveikinti, atsisveikinti, padėkoti, prašyti ar atsiprašyti, pasveikinti kitą esant progai.</p> <p>Mokėti atidžiai, nepertraukiant išklaudyti, ką sako kitas – mokytojas, klasės draugas ir kt.</p> <p>Pastebėti ir vertinti gerąsias draugo savybes, pripažinti jo sėkmę ir užjausti dėl nesėkmės ar nuoskaudos.</p> <p>Mokėti pripažinti savo kalbę, atsiprašyti.</p> <p>Lyginti skirtingas šeimas, jų pasirinktą gyvenimo būdą bei tradicijas.</p> <p>Siekti bendro tikslo ir sutarimo dirbant grupėje, laikytis sutartų taisyklių.</p> <p>Domėtis svarbiais savo tautos praeities ir dabarties gyvenimo įvykiais, tradicijomis, jas puoselėti.</p> <p>Lyginti Lietuvoje gyvenančias ir kitas tautas, rasti panašumų ir skirtumų.</p> <p>Skirti, ką žinau, o kuo – tikiu.</p> <p>Atpažinti senovės lietuvių ir krikščioniškus religinius simbolius.</p>

Kalbinis ugdymas	<p>Bendraudant su kitais stengtis juos išgirsti, išklaudyti, suprasti ir atitinkamai reaguoti (atsakyti, atlikti kokius nors veiksmus ir kt.).</p> <p>Gebėti mandagiai kalbėtis (laikantis elementarių pokalbio taisyklių).</p> <p>Nesupratus pasitikslinti, ką norėjo pasakyti kitas.</p> <p>Išklaudyti neilgą skaitomą tekstą, paaiškinti, apie ką kalbama, kas veikia vaizduojamame įvykyje.</p> <p>Skaityti neilgus įvairaus pobūdžio tekstus ir glaustai nusakyti, apie ką juose rašoma. Mokytojui padedant pratintis kelti klausimus skaitomam tekstui.</p> <p>Gebėti išreikšti savo nuomonę apie perskaitytą prozos kūrinį.</p> <p>Su mokytoju aptarus, kolektyviai, grupėje ar individualiai sukurti pasakojimą iš kelių sakinių.</p>	<p>Mokėti išklaudyti kitą, jo nepertraukti, ko nors nesupratus, mokėti paklausti.</p> <p>Išreikšti žodžiais savo jausmus ir nuotaikas.</p> <p>Išklausius tekstą nusakyti svarbiausius įvykius ir veikėjus.</p> <p>Skaityti grožinės literatūros tekstus, savarankiškai kelti teksto klausimus, nusakyti temą ir pagrindines idėjas, veikėjus, veiksmo vietą ir laiką.</p> <p>Tekstą panaudoti kaip kūrybinio darbo pavyzdį.</p> <p>Savarankiškai rasti reikiamą informaciją žodynuose, vaikams skirtose enciklopedijose, internete ir kt.</p> <p>Stengtis kurti rišlų tekstą.</p> <p>Vertinti savo ir kitų sukurtus tekstus.</p>
Matematinis ugdymas	<p>Rinkti duomenis apie artimą aplinką (šeimą, draugus, klasę) pagal vieną požymį ir juos, mokytojui padedant, registruoti.</p> <p>Remiantis surinktais (pateiktais) duomenimis, atsakyti į paprastus klausimus.</p>	<p>Rinkti duomenis apie artimą aplinką pagal vieną požymį ir juos užrašyti dažnių lentelėje.</p> <p>Remiantis surinktais (pateiktais) duomenimis, atsakyti į paprastus klausimus, daryti paprasčiausias išvadas.</p>
Socialinis ugdymas	<p>Pastebėti artimųjų ir (ar) draugų nuotaikas, stengtis suprasti jų poreikius, juos užjausti, jiems patarti, pagal galimybes pagelbėti.</p> <p>Išklaudyti ir vertinti kitų nuomonę, atsižvelgti į ją; išsakyti savo požiūrį.</p> <p>Nebijoti įsipareigoti, prisiimti atsakomybę.</p> <p>Kilus konfliktui gebėti susitvardyti, jį spręsti geranoriškai – be agresijos ir smurto, siekiant išsiaiškinti, susitarti.</p> <p>Remiantis savo šeimos, giminės istorija, nusakyti svarbiausius šeimos, giminės faktus, šventes.</p> <p>Paaiškinti, kuo skiriasi išgalvotos istorijos nuo tikrų įvykių; kurti fantastines istorijas, pateikti realių faktų.</p> <p>Rinkti informaciją iš įvairių istorijos šaltinių, ją panaudoti.</p> <p>Saugiai elgtis mokantis, dirbant, žaidžiant.</p> <p>Suprasti ir savais žodžiais paaiškinti,</p>	<p>Išskirti keletą ryškiausių (pasirinktinai) Lietuvos istorijos epizodų.</p> <p>Savarankiškai ieškoti reikiamos informacijos; klausinėti kitus.</p> <p>Gebėti įsipareigoti, atsakingai ir laiku atlikti darbą.</p> <p>Demonstruoti gebėjimą dirbti ir bendrauti su kitais: išklaudyti kito žmogaus mintis, išsakyti ir argumentuoti savo nuomonę.</p> <p>Kontroliuoti savo elgesį kilus konfliktui; numatyti savo veiksmų padarinius.</p> <p>Gebėti konstruktyviai spręsti problemas.</p> <p>Papasakoti apie įvairių kraštų žmonių gyvenimo būdą; nusakyti skirtumus.</p> <p>Apibendrinti, kad Žemės gyventojai išpažįsta skirtingas religijas.</p> <p>Apibendrinti, kad žmonės yra skirtingi, bet turi ir daug bendrų ypatybių.</p> <p>Mokėti pripažinti klydus, atsiprašyti; atleisti.</p>

	kas apsaugo nuo ligų. Rūpintis ir prižiūrėti namuose augančius augalus ir gyvūnus.	Nurodyti svarbiausias valstybės, tautos ir kalendorines šventes, jas apibūdinti.
Meninis ugdymas	Idėjai įgyvendinti taikyti paprastas dailės technikas Išsakyti savo ir gerbti kitų nuomonę. Priimti, kad kiekvienas žmogus yra kitoks. Tolerantiškai vertinti kitų ir pagrįstai įsivertinti savo veiklą. Žavėtis patinkančia muzika. Išgirsti ir apibūdinti muzikos kūrinio nuotaiką. Įžvelgti grožį gamtoje ir dailės kūrinuose. Domėtis kūrybine savo ir draugų veikla, stengtis bendradarbiauti. Gerbti tautos paveldą.	Idėjai įgyvendinti pasirinkti ir taikyti paprastas dailės technikas. Stengtis kurti laisvai ir spontaniškai, pasitikėti savo jėgomis. Savo kūrybinius sumanymus skirti pasirinktai temai, progai. Išsakyti savo ir gerbti kitų nuomonę. Domėtis kūrybine savo ir draugų veikla, stengtis bendradarbiauti. Įdėmiai klausytis muzikos kūrinių, juos vertinti remiantis savo potyriais, apibūdinti jų nuotaiką. Priimti, kad kiekvienas žmogus yra kitoks. Tolerantiškai vertinti kitų ir pagrįstai įsivertinti savo veiklą.
Informatikos ugdymas	Gerbti kito nuomonę, pasitikėti savo jėgomis ir kūrybiškai spręsti užduotis.	Atsakingai, kūrybingai spręsti problemas, gerbti kito nuomonę, pasitikėti savo jėgomis, numatyti idėjų įgyvendinimo rezultatus.
Sveikatos ir fizinis ugdymas	Diskutuoti apie neigiamą rūkymo ir alkoholio poveikį žmogaus sveikatai ir asmenybei. Stengtis nebijoti išsakyti savo nuomonę.	Stengtis vengti pasyvaus rūkymo, rizikingų situacijų. Stengtis nekonfliktuojant išklausti kito nuomonę ir drąsiai reikšti savo.

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas

Įgyvendinant Ortodoksų tikybos bendrąją programą siūloma naudoti šį grafiškai pavaizduotą integruotą dalyko ir kalbos mokymo(si) būdą.

Integruotas dalyko ir kalbos mokymasis siekia svarbiausio tikslo - bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymo, iš kurių - dalyko mokymas(is) yra pagrindinis, o kalbos mokymas(is) tarnauja gilesniam dalyko kompetencijų ugdymui.

Integruotose kalbos mokymo(si) ugdymosi veiklose būtina taikyti:

- A) sakytinės kalbos komunikavimą;
- B) diskusiją / refleksyvų dialogą;
- C) sieti informaciją su turima mokinio patirtimi.

Šias veiklas ir kryptis atitinkantis turinys yra pristatytas ortodoksų tikybos pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose. Jose išryškintos ir naujos sąvokos, dalykui tinkanti terminija, kurios besimokant integraciniu metodu praturtės mokinių kalbinis žodynas, o kartu ir dalyko žinios.

Rekomenduojama ortodoksų tikybos pamokose vesti religinių terminų žodynėlį, kuriame mokiniai užsirašytų naujus žodžius ir sąvokas. Atsižvelgiant į tai, kad krikščioniška kultūra ar tikėjimo praktika nebėra dominuojanti, dalyko suvokimui reikalingas ir susipažinimas su sąvokomis, pavadinimais, terminais.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų

Ortodoksų tikybos bendrosios programos programoje pateikiamas mokymosi turinys sudaro 70 procentų pilno turinio. Likusią turinio dalį mokytojai atskleidžia, eidami į nurodyto turinio gylį, taikydami daugiau probleminių / teminių elementų, daugiau akcentuodami, pagal poreikį ir situaciją, vieną ar kitą temą, tam pasirinkdami įvairius įmanomus būdus (projektinės užduotys, pažintinės ekskursijos, kūrybinės dirbtuvės, atviros diskusijos ir pan.).

Rekomenduojama 30 procentų mokymosi turinio planuoti atsižvelgiant į liturginius laikotarpius, vietovės šventuosius globėjus ir jų šventes, visuotinės Bažnyčios įvykius, vietos bendruomenės ar parapijos ypatybes, klasės ar mokyklos kylančius poreikius .

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS MOKYMO PLANAVIMAS

Planavimo nuostatos. Planavimas yra grindžiamas aiškiu mokymosi tikslų ir uždavinių supratimu. Planuojant pirmiausia yra numatoma, ko mokiniai turėtų pasiekti: kokių gebėjimų, žinių ir supratimo jie turėtų įgyti, kokias nuostatas ugdytis, kokių nuostatų pokyčių mes iš jų tikimės. Pravartu pagalvoti, kaip mokiniai mokysis, kokiais metodais bus mokomasi. Numatyti būdus, kaip jie galėtų parodyti, ko išmoko, kaip bus vertinama, kaip bus apmąstomas mokymosi procesas bei rezultatai, ko reikia norint sužinoti apie mokinių nuostatas.

Planuojant svarbu atsižvelgti į konkrečios klasės mokinių pasiekimų lygį, mokymosi poreikius, mokymosi stilius ir polinkius, mokymo ir mokymosi sąlygas. Ugdymo procesas organizuojamas remiantis jau turima mokinio patirtimi, jo įsitraukimu į aktyvų mokymosi procesą, kitų programų integracija ir ryšiu su gyvenimu. Bendrojoje programoje aptariamos penkios pasiekimų sritys: Šventojo rašto pažinimas; Tikėjimo turinio pažinimas; Asmens tobulėjimas ir visuomenė; Bažnyčia ir liturgija; Žmogus ir pasaulis. Tikybos pamokoje šios sritys persipina. Jose nėra mokoma linijiniu, o daugiau koncentrinio spiralės principo būdu sujungiant kelias pasiekimų sritis. Kiekvienoje pasiekimų srityje yra nuorodos į ugdymo turinį apibrėžiant mokinių pasiekimus ir aptariant mokymosi turinio gaires.

Planuojant atsižvelgiama į mokyklos bendruomenės išsikeltus ugdymo tikslus ir prioritetus, į individualius paties mokytojo profesinio ir dvasinio tobulėjimo tikslus. Siekiant, kad mokiniai sėkmingai mokytųsi, mokytojas turėtų suformuluotus mokymosi tikslus ir į rezultatą orientuotus uždavinius aptarti su mokiniais, paaiškinti praktines įgytų gebėjimų taikymo galimybes.

Mokytojo veiklos planavimo nereikėtų sutapatinti su plano užrašymu. Planavimas suprantamas veikiau kaip procesas, kai nuolat analizuojama, stebima, kaupiama informacija, kuria remiantis, priimami sprendimai.

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS MOKYMO PLANAVIMO REKOMENDACIJOS (PAVYZDŽIAI) (1-2 KLASĖ) / (3-4 KLASĖ)

A. ŠVENTOJO RAŠTO PAŽINIMAS (PASIEKIMŲ SRITIS)			
A1. BIBLIJOS PASAKOJIMO KLAUSYMAS IR PAŽINIMAS. (PASIEKIMAS) (I METODINĖS REKOMENDACIJOS TURINYS)			
TEMA: Dievas – pasaulio kūrėjas ir globėjas. (2 val.)			
Susitikti su Tuo, kuris mane kviečia. Kaip ir kodėl atsirado pasaulis? Dievas yra mylintis Kūrėjas. Kokius jo kūrinius žinome, kodėl jais džiaugiamės? Kaip ir kuo dėkojame Dievui už mums dovanotą pasaulį? Šventųjų gyvenimo pavyzdžiai. (ITRAUKIANTIS MOKYMOŠI KONTEKSTAS) Mokosi klausytis Dievo ir žmogaus dialogo Šventajame rašte, siekiama, kad mokinys suprastų, kad per Šventąjį Raštą esame Dievo kalbinami ir kviečiami atsiliiepti.			
Pasiekimų lygiai	Rekomenduojamos veiklos	Kompetencijų ugdymas	Pasiekimų vertinimas
A1.1 <u>Džiaugiasi</u> gamtos grožiu, žmonėmis, <u>suvokia</u> juos kaip Dievo kūrinius.	Vyksta pokalbis su mokiniais apie tai, kas yra kūryba / kūrinys, o kas yra kūrėjas, kuo jie skiriasi? Vaikams gali būti pasiūlytas interaktyvus žaidimas, paruoštos vaizdinės priemonės. Stebi gamtos reiškinius bei analizuoja juos grupelėse / individualiai.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažinimo kompetencija: Skiria Dievo ir žmogaus kūrinius. Paaiškina, kuo skiriasi kūrėjas nuo kūrinio. ▪ Kūrybiškumo kompetencija: Piešiant pasirinktos Šventojo Rašto istorijos iliustracijas mokysis atsakyti į Dievo kalbinimą. Sukuria ir palygina savo kūrinių su Dievo kūrinių. ▪ Socialinė-emocinė, sveikos gyvensenos kompetencija: Apibūdina, kas yra Dievas Kūrėjas. ▪ Komunikavimo kompetencija: Įvardija, kad Dievas - gyvybės davėjas. 	A1.1 Žaisdamas žaidimą padaro ne daugiau, kaip 1-2 klaidas. A1.2 Teisingai sugrupuoja kūrėjo ir kūrinio korteles (gali būti ir interaktyvios) ir paaiškina, kad kūrėjui kūrybai reikalinga medžiaga.
A1.2 <u>Jaučia</u> poreikį rūpintis gamta, <u>suvokia</u> save kaip ypatingą Dievo kūrinį.	Dirba grupėse: sugrupuoja paveikslėlius, kas ką sukūrė (namą - žmogus, lizdą - paukštis, inkilą - žmogus, voratinklį - voras, skruzdėlyną - skruzdės ir pan.)		A1.3 Išklause Šventojo Rašto ištrauką teisingai atsako, kas sukūrė supantį pasaulį ir gyvybę.
A1.3 <u>Skiria</u> Dievo kūrinius nuo žmogaus kūrinių, <u>suvokia</u> gyvybės augimą ir kaitą, Dievo globą kūriniui.	Aptaria pateiktus pavyzdžius (pvz.: dirbtinė ir gyva gėlė vazonėlyje) ir įvardija gyvų ir negyvų kūrinių skirtumus. Mokiniais gali būti pasiūlytas didaktinis žaidimas „Smalsučiai ir gudručiai“		A1.4 Atlikęs kūrybinę užduotį, palygina savo darbelį su panašiu Dievo kūriniu ir įvardija, kuo jie skiriasi. Įvardija, kad Dievas - gyvybės davėjas.
A1.4 <u>Mąsto</u> apie pasaulį kaip Dievo dovaną žmonėms. <u>Pasakoja</u> pasaulio sutvėrimo istoriją.	Klauso Šventojo Rašto (Pr 1,1 - 2,4) su užduotimi: išsiaiškinti, kas sukūrė mus supantį pasaulį ir gyvybę. Žaidimas: Kas yra Dievo kūrinys, o ką sukūrė žmogus?		
A. ŠVENTOJO RAŠTO PAŽINIMAS (PASIEKIMŲ SRITIS)			

A1. BIBLIJOS PASAKOJIMO KLAUSYMAS IR PAŽINIMAS. (PASIEKIMAS) (II METODINĖS REKOMENDACIJOS TURINYS)			
<i>Papasakoja apie Dievą kaip Tėvą ir Kūrėją</i>			
TEMA: Dievas pasaulio Kūrėjas ir Globėjas (2 val.)			
Kodėl yra sakoma „pasaulis – Dievo kūrinys“? (Dievas – pasaulio kūrėjas) (ITRAUKIANTIS MOKYMO SI KONTEKSTAS)			
Ar Dievas ir man patikėjo rūpintis pasauliu? (Žmogus – pasaulio globėjas) (Mokiniai mokosi pažinti Dievo kūriniją (matomo pasaulio objektus / daiktus) per pojūčius: regą, klausą, lytėjimą). Kurkime su vaikais mįslės, tai padės mokiniams matyti pasaulį iš skirtingų pusių. Kūrybinis žaidimas mokinių vaizduotei lavinti: „Aš galiu įsivaizduoti penkis...“ ir reikia apibūdinti penkis objektus / reiškinius, kurie buvo sutverti pasaulyje.			
Pasiekimų lygiai	Rekomenduojamos veiklos	Kompetencijų ugdymas	Pasiekimų vertinimas
A1.1 <u>Džiaugiasi</u> gamtos grožiu, žmonėmis, <u>suvokia</u> juos kaip Dievo kūrinius.	„Mąstymo žemėlapis“: Kaip ir kodėl atsirado pasaulis? Kokius jo kūrinius žinome, kodėl jais džiaugiamės?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažinimo kompetencija ugdoma per Bažnyčios mokymo pasaulio sutvėrimo tema pagrindimą. ▪ Pilietiškumo kompetencija ugdoma per atsakingo elgesio savo aplinkoje formavimą. ▪ Kūrybiškumo kompetencija per „mąstymo žemėlapi“ projekto idėjos / koliažo dizaino kūrimą. ▪ Socialinė-emocinė, sveikos gyvensenos kompetencija ugdoma per švarios aplinkos palaikymo įpročio formavimą, aplinkos ir žmogaus savijautos sąsajų atradimą. ▪ Komunikavimo kompetencija ugdomas per darbą grupėje, koliažo / projekto, „mąstymo žemėlapi“ pristatymą. 	A1.1 Pateikia 2-3 pavyzdžius, kurie atspindi Dievo ir žmogaus kūrinių skirtumus.
A1.2 <u>Jaučia</u> poreikį rūpintis gamta, <u>suvokia</u> save kaip ypatingą Dievo kūrinį.	Pokalbis: kuo skiriasi kūrėjas nuo kūrinio? Dievas – dailininkas, sodininkas / pasaulis – paveikslas, stebuklingas sodas. Mokiniai skaito Senojo Testamento skaitinį apie Pasaulio sutvėrimą ir ieško atsakymo, kodėl Dievas patikėjo žmogui rūpintis pasauliu.		A1.2 Savarankiškai įvardija, kad žmogui globoti pasaulį patikėjo Dievas. Įvardija Dievo kūrėjo savybes: išmintingas, slėpingas, mylintis savo kūriniją.
A1.3 <u>Skiria</u> Dievo kūrinius nuo žmogaus kūrinių, <u>suvokia</u> gyvybės augimą ir kaitą, Dievo globą kūriniams.	Kūrybinės dirbtuvės grupėse: sukurti projektą / koliažą, kaip Dievas sutvėrė pasaulį per šešias dienas, tema „Pasaulis – Dievo kūrinys“ ir jį pristatyti klasėje. Kūrybinė diskusija		A1.3-A1.4 Kurdamas koliažą / kūrybinį projektą „Pasaulis – Dievo kūrinys“, įvardija 3-5 būdus, kaip mes galime rūpintis gyvybe (gamta, gyvūnais, miškais bei kitais gamtos objektais).
A1.4 <u>Mąsto</u> apie pasaulį kaip Dievo dovaną žmonėms. <u>Pasakoja</u> pasaulio sutvėrimo istoriją.	Sukuria gamtinio pasaulio modelius (STEAM ugdymosi prieiga).		

A. ŠVENTOJO RAŠTO PAŽINIMAS (PASIEKIMŲ SRITIS)

A2. ŠVENTOJO RAŠTO SKAITYMAS IR SUVOKIMAS (PASIEKIMAS)

TEMA: Šventasis Raštas – ypatinga knyga (2 val.)			
Kas yra Šventasis Raštas? Per Šventąjį Raštą pažįstu savo Dievą. Kodėl ir kaip Dievas kreipiasi į žmogų? Samuelio istorija. Kaip galime atsiliiepti į Dievo kvietimą? (ITRAUKIANTIS MOKYMOŠI KONTEKSTAS)			
Mokosi klausytis Dievo ir žmogaus dialogo Šventajame rašte, siekiama, kad mokinys suprastų, kad per Šventąjį Raštą esame Dievo kalbinami ir kviečiami atsiliiepti. Įvairiais būdais mokosi pavaizduoti Šventojo Rašto pasakojimus.			
Pasiekimų lygiai	Rekomenduojamos veiklos	Kompetencijų ugdymas	Pasiekimų vertinimas
A2.1 <u>Atpasakoja</u> perskaitytą biblinį tekstą, <u>geba</u> Bibliją <u>išskirti</u> iš kitų knygų.	Sukuria knygų parodą, kurioje padėtas Šv. Raštas. Mokiniai įvardija, kuo skiriasi Šv. Raštas nuo kitų knygų. Dievo Žodis skirtas mums visiems ir, norint Jį suprasti, reikia atidžiai klausyti.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažinimo kompetencija: Klausantis ir analizuojant Šventojo Rašto istorijas mokysis pagarbiai klausytis ir suprasti Dievo Žodį. Užrašant lapelyje savo mintis mokysis įvardinti tai, ką suprato. Pristatant savo sukurtas knygeles mokysis pasakoti apie savo šeimas bei išklausti kitus. ▪ Kūrybiškumo kompetencija: Piešiant pasirinktos Šventojo Rašto istorijos iliustracijas mokysis atsakyti į Dievo kalbinimą. 	A2.1-A2.2 Nurodo 2-3 Biblijos išskirtinumo požymius ir įvardija, kuo Biblija skiriasi nuo kitų knygų, teisingai pasako, jog Biblijos autorius Dievas.
A2.2 <u>Įvardija</u> , kuo Biblija skiriasi nuo kitų knygų, <u>žino</u> jos Autorių. <u>Perskaito</u> nurodytą biblinį tekstą.	Su mokytoju ataria, ką reiškia žodis „Biblija“, kas yra Biblijos autorius, ką reiškia „įkvėpti autoriai“, kaip turime elgtis su šia knyga, kaip turime klausytis Dievo žodžio?		A2.3 Savarankiškai paaikškina, ką reiškia „Dievo įkvėpti rašytojai“.
A2.3 <u>Perskaito</u> ir <u>kūrybiškai pristato</u> biblinį tekstą. Pasakoja kelias Šventojo Rašto istorijas.	Perskaitomas tekstas iš Mk 10,13-16, su mokiniais aptariama, ką Dievas kalba žmonėms. Pasirinktų Šventojo Rašto istorijų skaitymas ir aptarimas. Kodėl buvo svarbu šį įvykį aprašyti? Ko aš galiu pasimokyti? Pasirinktos Šventojo Rašto istorijos iliustravimas kaip atsakas į Dievo kalbinimą.		A2.4 Piešinyje pavaizduoja 2-3 požymius, kodėl Šv. Raštas ypatinga knyga. Sukuria 2-3 Biblijos klausymosi taisykles
A2.4 <u>Supranta</u> Biblijos išskirtinumą, moka <u>klausytis</u> ir <u>išgirsti</u> Dievo žodį.	Nupiešia piešinį „Biblija – išskirtinė knyga“ Sukuria Biblijos klausymosi taisykles.		

B. TIKĖJIMO TURINIO PAŽINIMAS (PASIEKIMŲ SRITIS)**B1. DIEVO ATPIRKIMO MISIJOS SAMPRATOS IŠPLĖTOJIMAS (PASIEKIMAS)**

TEMA: Mano ir Jėzaus vaikystė. Kas panašu ir kas skirtinga? (2 val.)			
Iš kur sužinau apie Jėzaus gyvenimą? (Apsireiškimas Marijai, Rytų išminčiai, Jėzaus vaikystė, stebuklai, pagalba žmonėms, malda, kančia, Prisikėlimas). Jėzus nori, kad būčiau Jo bičiulis – kaip galėčiau į tai atsiliiepti? (ITRAUKIANTIS MOKYMO SIKONTEKSTAS)			
Pasiekimų lygiai	Rekomenduojamos veiklos	Kompetencijų ugdymas	Pasiekimų vertinimas
B1.1 <u>Žino</u> Jėzaus tėvų vardus ir miestelio, kuriame gimė pavadinimą. <u>Gali papasakoti</u> kelis Jėzaus gyvenimo įvykius.	Pokalbis apie šeimos reikalingumą ir svarbą kiekvieno gyvenime. Pasakojimas apie Jėzaus vaikystę ir Šventąją šeimą (meilė, klusnumas, pagarba, pagalba, malda ir pan.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažinimo kompetencija ugdoma per Bažnyčios mokymo pasaulio sutvėrimo tema pagrindimą. ▪ Kūrybiškumo kompetencija per „mąstymo žemėlapią“, projekto idėjos / koliažo dizaino kūrimą. ▪ Socialinė-emocinė, sveikos gyvensenos kompetencija ugdoma per švarios aplinkos palaikymo įpročio formavimą, aplinkos ir žmogaus savijautos sąsajų atradimą. ▪ Komunikavimo kompetencija ugdomas per darbą grupėje, koliažo / projekto, „mąstymo žemėlapią“ pristatymą. 	B1.1 Pateikia 2-3 pavyzdžius, kurie atspindi Dievo ir žmogaus kūrinių skirtumus.
B1.2 <u>Papasakoja</u> Jėzaus gimimo ir susitikimo su Jėzumi istorijas. Žino Kalėdų, Velykų šventinius simbolių.	Pokalbis apie tai, kuo panašios ir kuo skiriasi Jėzaus ir mokinių šeimos. Ko galime pasimokyti iš Jėzaus ir Šventosios šeimos?		B1.2 Savarankiškai įvardija, kad žmogui globoti pasaulį patikėjo Dievas. Įvardija Dievo kūrėjo savybes: išmintingas, slėpiningas, mylintis savo kūrinių.
B1.3 <u>Paaiškina</u> tikrąją Kalėdų šventės ir susitikimo su Jėzumi prasmę. <u>Paaiškina</u> velykinių simbolių reikšmę.	Pasirinktų Kalėdų šventės istorijų skaitymas ir aptarimas. Kodėl buvo svarbu šį įvykį aprašyti?		B1.3-B1.4 Kurdamas koliažą / kūrybinį projektą „Pasaulis – Dievo kūrinys“, įvardija 3-5 būdus, kaip mes galime rūpintis gyvybe (gamta, gyvūnais, miškais bei kitais gamtos objektais).
B1.4 <u>Įvardija</u> pagrindinius Jėzaus gimimo istorijos veikėjus ir žino jų vaidmenį. <u>Papasakoja</u> Jėzaus Prisikėlimo istoriją.	Savais žodžiais dėkoti Dievui už tai, kad turime, kas rūpinasi mumis ir myli. Nupiešti tai, ko trūksta mūsų šeimai, kad ji būtų panaši į Šventąją šeimą.		

B. TIKĖJIMO TURINIO PAŽINIMAS (PASIEKIMŲ SRITIS)
B2. DIEVO SLĖPINIAI IR APREIŠKIMAI ŽMOGUI (PASIEKIMAS)

TEMA: Dievas pasaulio Kūrėjas ir Globėjas (2 val.) Kodėl yra sakoma „pasaulis – Dievo kūrinys“? (Dievas – pasaulio kūrėjas) (ITRAUKIANTIS MOKYMOSI KONTEKSTAS) Ar Dievas ir man patikėjo rūpintis pasauliu? (Žmogus – pasaulio globėjas) (Mokiniai mokosi pažinti Dievo kūriniją (matomo pasaulio objektus / daiktus) per pojūčius: regą, klausą, lytėjimą). Kurkime su vaikais mįslės, tai padės mokiniams matyti pasaulį iš skirtingų pusių. Kūrybinis žaidimas mokinių vaizduotei lavinti: „Aš galiu išvaizduoti penkis...“ ir reikia apibūdinti penkis objektus / reiškinius, kurie buvo sutverti pasaulyje.			
Pasiekimų lygiai	Rekomenduojamos veiklos	Kompetencijų ugdymas	Pasiekimų vertinimas
B2.1 <u>Skiria</u> Dievo ir žmogaus kūrinius.	„Mąstymo žemėlapis“: Kaip ir kodėl atsirado pasaulis? Kokius jo kūrinius žinome, kodėl jais džiaugiamės?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažinimo kompetencija ugdoma per Bažnyčios mokymo pasaulio sutvėrimo tema pagrindimą. ▪ Pilietiškumo kompetencija ugdoma per atsakingo elgesio savo aplinkoje formavimą. ▪ Kūrybiškumo kompetencija per „mąstymo žemėlapią“, projekto idėjos / koliažo dizaino kūrimą. ▪ Socialinė-emocinė, sveikos gyvensenos kompetencija ugdoma per švrios aplinkos palaikymo įpročio formavimą, aplinkos ir žmogaus savijautos sąsajų atradimą. ▪ Komunikavimo kompetencija ugdomas per darbą grupėje, koliažo / projekto, „mąstymo žemėlapią“ pristatymą. 	B2.1 Pateikia 2-3 pavyzdžius, kurie atspindi Dievo ir žmogaus kūrinių skirtumus.
B2.2 <u>Paaiškina</u> , kuo skiriasi kūrėjas nuo kūrinio.	Pokalbis: kuo skiriasi kūrėjas nuo kūrinio? Dievas – dailininkas, sodininkas / pasaulis – paveikslas, stebuklingas sodas. Mokiniai skaito Senojo Testamento skaitinį apie Pasaulio sutvėrimą ir ieško atsakymo, kodėl Dievas patikėjo žmogui rūpintis pasauliu.		B2.2 Savarankiškai įvardija, kad žmogui globoti pasaulį patikėjo Dievas. Įvardija Dievo kūrėjo savybes: išmintingas, slėpingas, mylintis savo kūriniją.
B2.3. <u>Apibūdina</u> , kas yra Dievas Kūrėjas.	Kūrybinės dirbtuvės grupėse: sukurti projektą / koliažą, kaip Dievas sutvėrė pasaulį per šešias dienas, tema „Pasaulis – Dievo kūrinys“ ir jį pristatyti klasėje. Kūrybinė diskusija		B2.3-B2.4 Kurdamas koliažą / kūrybinį projektą „Pasaulis – Dievo kūrinys“, įvardija 3-5 būdus, kaip mes galime rūpintis gyvybe (gamta, gyvūnais, miškais bei kitais gamtos objektais).
B2.4 <u>Sukuria</u> ir <u>palygina</u> savo kūrinį su Dievo kūriniais. <u>Įvardija</u> , kad Dievas - gyvybės davėjas.	Sukuria gamtinio pasaulio modelius (STEAM ugdymosi prieiga).		

ORTODOKSŲ (STAČIATIKIŲ) TIKYBOS MOKYMO PLANAVIMO REKOMENDACIJOS (PAVYZDŽIAI) (5-8 KLASĖ)

Ugdymosi veiklų planavimo pavyzdžiai (rusų kalba)

<p>Урок № 13 (5) Вавилонская башня</p>	<p>Духовно-нравственный аспект: Слушаться взрослых и Бога, соблюдая те законы, которые он даровал людям. Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей строительства Вавилонской башни. Ключевые понятия / опорные слова: Гордыня, непослушание, Вавилонская башня, смешение языков, наказание, последствия греха.</p>	<p>Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)</p>	<p>1</p>
<p>Урок № 14 (+) Смешение языков</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: Откуда, помимо Библии, мы так много знаем про древние цивилизации? (обсуждение) Ответ: Мы научились читать письменность людей, которые жили в давние времена, и это было очень непросто. - Вопрос: А на чем писали древние люди? (обсуждение) Ответ: Это были разные материалы – глина, камень, металл, пергамент (кожа), папирус (материал, похожий на бумагу) - Назовем имена ученых, благодаря таланту которых мы теперь можем читать тексты древних цивилизаций (выписать на доске). 1. Жан Франсуа Шампольон (+1832) – французский ученый, которого в 1822г. осенила гениальная идея, которая помогла ему расшифровать Розеттский камень (Ив. до Р.Х.) (подробнее об этом Энциклопедии для детей. Том 31. Древние цивилизации. С.108) - Просмотр видеоролика «ЧТО НАПОЛЕОН НАШЁЛ В ЕГИПТЕ?» с канала «История с Artifex» 2. Генри Роулинсон (+1895) – английский ученый, который рискуя жизнью, в 1844г. скопировал Бехистунский рельеф (Ив. До Р.Х.) (подробнее об этом Энциклопедия для детей. Том 31. Древние цивилизации. С.88-89) - Но как же можно расшифровать незнакомый язык, записанный непонятными знаками? (обсуждение) Ответ: Если один человек придумал загадку, другой человек сможет найти разгадку! Попробуем в общих чертах понять принцип, по которому ученые расшифровывают древние тексты. - Учитель кратко пересказывает содержание рассказ Артура Конана Дойля «Пляшущие человечки» и объясняет принцип, по которому Холмс 	<p>См.: Энциклопедия для детей. Том 31. Древние цивилизации. М.: Аванта+, 2007 С. 86-90 (шумерский) С. 108 (египетский)</p> <p>Ролик «ЧТО НАПОЛЕОН НАШЁЛ В ЕГИПТЕ?»: https://www.youtube.com/watch?v=8xPFvz7nKYM</p> <p>Статья Википедии «Пляшущие человечки»: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D1%8F%D1%88%D1%83%D1%89%D0%B8%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%87%D0%BA%D0%B8</p> <p>На уроке понадобится: - Бумага А4 / тетрадь</p>	<p>1</p>

	<p>расшифровал послания в рассказе. Мы используем русский перевод Чуковских. Изображения посланий и объяснение см. в статье Википедии «Пляшущие человечки» (объяснения в главе «Русский» Холмс»)</p> <p>- Задание: Разделить класс на 3 команды (3 варианта), каждая команда (вариант) должна составить из букв, входящих в имена ученых, выписанных на доске, как можно больше слов. Одна команда – одно имя (напр., 1-я команда составляет слова из имени «Жан Франсуа Шампольон» и т.д.). Проверяем ответы.</p> <p>- Завершение урока (1 минута)</p>		
Урок № 15 (6) Призвание Авраама	<p>Духовно-нравственный аспект: Соблюдать правила, которые дают взрослые. Всегда и во всем уповать на волю Бога.</p> <p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей Авраама и его испытания веры.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Завет, обетование (обещание), испытание веры, жертва.</p>	Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)	1
Урок № 16 (+) Шумеры	<p>- Вступление (1 минута)</p> <p>- Учитель: Авраам был родом из шумерского города Ура (современный Ирак). Шумерское царство – это древнейшая цивилизация на земле, она возникла примерно в 4 тысячелетии до Р.Х. (ранний бронзовый век)</p> <p>- Просмотр мультфильма «Вавилон» (Студия «Берг Саунд») (с начала до 22:00 мин.)</p> <p>- Учитель: Сначала шумеры записывали тексты в виде «пиктограмм» – простых, узнаваемых символов: рука, нога, голова, рыба, бык, звезда – как сегодня мы используем эмодзи (можно в качестве примера показать фото знаменитого Фестского диска (ок. XVIIIв. до Р.Х.), надпись на котором до сих пор не переведена). Но позже эти символы начали превращаться в сочетания клиновидных черточек, прежние символы было уже трудно узнать (показать таблицу эволюции шумерской клинописи), кроме того один символ перестал обозначать одно слово, а только соответствующий слог</p> <p>- Просмотр Серия №40 «Слоговое письмо» из цикла «Словесность. Академия занимательных наук» (Телеканал «Радость моя») (с начала до 4:40 мин.)</p> <p>- Игра № 42 «Слоги» (5 минут)</p>	<p>См.: Энциклопедия для детей. Том 31. Древние цивилизации. М.: Аванта+, 2007. С.41-51</p> <p>Мультфильм «Вавилон»: https://www.youtube.com/watch?v=zKFLHA_KMQo</p> <p>«Словесность» Серия №40 «Слоговое письмо»: https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=oMiokVJ6Qq0&feature=emb_log_o</p> <p>На уроке понадобится: - Мяч / плюшевая игрушка</p>	1

	<p>- Задание: С помощью способа, показанного в передаче «Слоговое письмо» записать какое-нибудь слово, напр., свою фамилию</p> <p>- Завершение урока (1 минута)</p>	- Бумага А4	
Урок № 17 (7) Исаак и Ревекка	<p>Духовно-нравственный аспект: Учить доверять Богу и стремиться каждый день быть лучше, готовя себя к взрослой осознанной жизни с Богом.</p> <p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей Исаака и Ревеки.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Брак, семья, воля Божия, доверие, любовь.</p>	Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)	1
Урок № 18 (8) Иаков и Исав	<p>Духовно-нравственный аспект: Воспитывать терпение, послушание и умение прогнозировать возможные последствия.</p> <p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей Иакова и Исава. Рассказать история о чечевичной похлебке и первородстве.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Первородство, мудрость, благословение, благочестие.</p>	Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)	1
Урок № 19 (9) Иосиф и его братья. Часть I	<p>Духовно-нравственный аспект: Научить детей, что все испытания в жизни надо проходить достойно с любовью к Богу в сердце.</p> <p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей праведного Иосифа и его братьев.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Упование на Бога, любовь к Богу, забота о ближних, достойное поведение.</p>	Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)	1
Урок № 20 (+) Египет Страна пирамид	<p>- Вступление (1 минута)</p> <p>- Учитель: Праведный Иосиф был продан братьями в Египет. Как и Междуречье, где находилось Шумерское царство, Египет является колыбелью человеческой культуры. Эта страна до сих пор хранит немало загадок.</p> <p>- Просмотр мультфильма «Древний Египет» (Студия «Берг Саунд») (с начала до 21:45 мин.)</p> <p>- Учитель: А сейчас мы с вами тоже построим пирамиду, точнее, я построю, а вы будете ее разбирать на скорость</p> <p>- Игра № 28 «Сантики» (7 минут)</p> <p>- Задание: Блоки египетских пирамид были подогнаны друг к другу с потрясающей точностью. Сейчас у вас будет возможность показать, какие</p>	<p>Мультфильм «Древний Египет»: https://www.youtube.com/watch?v=V-GPdHzH2lo</p> <p>На уроке понадобится: - Блоки из конструктора «Lego» / Спичечные коробки / Деревянные</p>	1

	<p>из вас получились бы строители. Каждая из 2-х команд встает вокруг одного из 2-х столов, на столах лежат блоки из конструктора «Lego» (спичечные коробки, деревянные бруски и т.п.). Ваша задача по очереди положить как можно больше блоков один на другой (если используются блоки из конструктора, тогда кладем их боковой стороной, чтобы они не сцеплялись друг с другом). Команды вслух считают каждый новый блок. Побеждает команда, которая сможет соорудить башню из большого количества блоков, положенных друг на друга (<i>если есть время, провести соревнование 2-3 раза</i>)</p> <p>- Завершение урока (<i>1 минута</i>)</p>	бруски и т.п.	
<p>Урок № 21 (10) Иосиф и его братья. Часть II</p>	<p>Духовно-нравственный аспект: Научить детей прощению. Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей праведного Иосифа и его братьев. Ключевые понятия / опорные слова: Упование на Бога, любовь к Богу, прощение.</p>	Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)	1
<p>Урок № 22 (+) Египет Загробный мир</p>	<p>- Вступление (<i>1 минута</i>) - Учитель: Египетская религия создала очень сложные представления о душе человека и его загробной участи. Египтянин всю свою жизнь готовился к переходу в загробный мир. С этим событием были связаны очень сложные религиозные обряды. - Просмотр ролика «В двух словах. Египет. Культ смерти» (<i>Imagine Review</i>) (<i>ролик целиком – 7 мин.</i>) - Учитель: Как видите, представления египтян о загробной участи были во многом похожи на христианские представления: после смерти каждый человек предстанет на Божий Суд, и этот Суд будет Судом Истины. Египтяне верили, что сердце человека будет взвешено на весах вместе с пером Маат, пером Истины, а мы верим, что Христос, Который будет судить людей – Сам является воплощенной Истиной (Ин.14,6). Каждому человеку предстоит дать отчет о прожитой жизни. Египтяне представляли это себе в виде «отрицательной исповеди». Умерший, перед божественным судьей должен произнести: «Я не воровал, я не убил ни мужчины, ни женщины, я не обманывал, я не отбирал добро силой, я не произносил подлых слов и т.д.» А перо Маат определяло, говорит ли человек правду или нет. Душа должна учиться распознавать правду и</p>	<p>См.: Энциклопедия для детей. Том 31. Древние цивилизации. М.: Аванта+, 2007 С. 104-123</p> <p>Ролик «В двух словах. Египет. Культ смерти»: https://www.youtube.com/watch?v=Wu4xhtL_t60</p>	1

	<p>ложь, при этом – стремиться к правде</p> <p>- Задание «2/3 правды» Учитель называет 3 факта из египетской истории (лучше записать на доске в 3 столбца – 1, 2, 3), но один из фактов искажает, желательно сделать так, чтобы дети, подумав, смогли распознать обман. Например, можно привнести в факт современную деталь. Дети должны давать ответ и объяснять свой выбор (если будет быстро получаться, повторить 2-3 раза)</p> <p>- Учитель: А помните ли вы, как называется река, протекающая через весь Египет? (<i>обсуждение</i>) Ответ: Нил. А какими своими обитателями знаменита эта река? (<i>обсуждение</i>) Ответ: Знаменитыми нильскими крокодилами. А еще в Ниле водились бегемоты или гиппопотамы. Слово «бегемот» еврейское и буквально означает просто «животное», а слово «гиппопотам» греческое, оно переводится как «водная лошадь». И крокодилы, и бегемоты – очень опасные животные, не случайно, согласно египетской мифологии, тех, кто не смог достойно пройти суд Осириса, съедало страшное существо Аммат, у которого было тело бегемота, лапы льва и пасть крокодила. А сейчас вам самим придется побегать от нильских крокодилов.</p> <p>- Завершение урока (<i>1 минута</i>)</p>	<p>См.: Игры на сплочение детского коллектива (Приложение №1)</p> <p>На уроке понадобится: - Бумага А4</p>	
<p>Урок № 25 (12) Египетские казни</p>	<p>Духовно-нравственный аспект: Воспитывать у детей осторожное отношение к увлечениям, которые связаны с магией и колдовством. Воспитывать понимание, что чудеса без Бога невозможны.</p> <p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей исхода евреев из Египта и египетских казнях.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Египетская казнь, чародейство (магия, колдовство), Божественное чудо, спасение народа, исход евреев из Египта.</p>	<p>Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)</p>	<p>1</p>
<p>Урок № 26 (+) Египет. Фараон-реформатор</p>	<p>- Вступление (<i>1 минута</i>)</p> <p>- Учитель: Примерно за 100 лет до исхода евреев из Египта, страной правил уникальный фараон, впрочем, его имя было забыто на тысячелетия вплоть до XIXв., когда оно было открыто египтологами. Фараона звали</p>	<p>См. напр. статью Рабинович Э. «Эхнатон или евреи – кто основал монотеизм?»:</p>	<p>1</p>

	<p>Аменхотеп IV, но он сам предпочитал имя Эхнатон, в честь бога Атона, которого он почитал. Эхнатон совершил революцию в Египте – отменил почитание всех богов, кроме одного – бога солнечного света, Атона. Представления Эхнатона были близки с еврейскими представлениями о Едином Боге (кстати, мы называем Христа Спасителя «Солнцем Правды»). Возможно, фараон провел свою реформу под влиянием евреев</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просмотр ролика «Эхнатон – фараон который восстал против богов!» (4 минуты) - Учитель: Надо сказать, что вся семья Эхнатона прославилась. Фараон – своей верой, его жена, Нефертити – своей красотой (показать знаменитое изображение головы царицы), прославился и сын Эхнатона, который стал следующим фараоном, но об этом чуть позже - Просмотр мультфильма «Древний Египет» (Студия «Берг Саунд») (с 21:45 мин. до конца) - Учитель: Как было сказано в этой серии, действительно в пирамидах очень редко находят погребения фараонов, но представим, что все же они до сих пор где-то спрятаны в лабиринтах пирамид. Вообразите, что вы ходите по лабиринтам знаменитой пирамиды Хеопса – одному из 7 чудес света. Имя Хеопса по-египетски звучит как «Хуфу». Вдруг ваши факелы гаснут и вам нужно двигаться наощупь - Игра № 38 «Кюри-Кюри», только заменяем «Кюри-Кюри» на «Хуфу-Хуфу». А ведущий, который стоит неподвижно, как раз изображает мумию фараона - Учитель: Сын (возможно, племянник) Эхнатона, фараон Тутанхамон тоже вошел в историю, хотя, по словам археолога Говарда Картера, открывшего его гробницу в 1923г., единственное, чем прославился этот фараон, так это тем, что умер и был похоронен. Причем умер Тутанхамон совсем молодым – в 18 лет, ученые до сих пор спорят о причинах его смерти. А слава Тутанхамона связана с тем, что его гробница была обнаружена не тронутой грабителями. В ней были найдены прекрасные украшения. Впрочем, с именем Тутанхамона связана и дурная слава – многие участники раскопок вскоре погибли, как предполагают из-за «проклятия фараона» - Просмотр ролика «Тайна гробницы Тутанхамона! Как фараон 	<p>http://berkovich-zametki.com/2008/Zametki/Nomer10/ERabinovich1.php</p> <p>Ролик «Эхнатон – фараон который восстал против богов!»: https://www.youtube.com/watch?v=fK9ApZ0yFRk</p> <p>Мультфильм «Древний Египет»: https://www.youtube.com/watch?v=V-GPdHzH2lo</p> <p>Об открытии гробницы Тутанхамона см.: Энциклопедия для детей. Том 31. Древние цивилизации. М.: Аванта+, 2007 С. 118-119</p> <p>Ролика «Тайна гробницы Тутанхамона! Как фараон нагонял страх на весь Древний Египет»: https://www.youtube.com/watch?v=ZDLgCtZ6d-I</p>	
--	---	---	--

	<p>нагонял страх на весь Древний Египет» (4 минуты) - Завершение урока (1 минута)</p>	<p>ИЛИ Еще ролик «Тутанхамон: тайна гибели молодого фараона»: https://www.youtube.com/watch?v=9XFmbXDaFhk</p>	
<p>Урок № 27 (13) Моисей. Дарование закона</p>	<p>Духовно-нравственный аспект: Прививать любовь к честности и правде, объяснить учащимся, что необходимо соблюдать Заповеди, дарованные Богом. Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей дарования Богом Синайского Законодательства. Ключевые понятия / опорные слова: Закон, Заповеди, скрижали Завета, археология, честность, грех обмана.</p>	<p>Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие «Остров открытий» (т/к «Радость моя»)</p>	1
<p>Урок № 28 (+) Скиния Завета</p>	<p>- Вступление (1 минута) - Учитель: Мы уже говорили о тех испытаниях, которые пришлось преодолеть еврейскому народу – рабство, казни египетские, переход через Красное море, изнурительное странствие по пустыне. Но одним из самых главных испытаний стало непонимание. Евреи всю дорогу роптали и восставали против Моисея и Аарона - Игра № 40 «Два берега» (*ИКРА) (7 минут) - Учитель: Как вы думаете, что стало одной из главных причин непонимания между Моисеем и евреями? (<i>обсуждение</i>) Ответ: Пожалуй, главной причиной было то, что евреи не понимали каким является Бог, Который вывел их из Египта? Об этом говорит и история с золотым тельцом. Но, чтобы этого не повторялось, Бог на Синае объяснил Моисею, Кто Он, чего хочет и как Ему молиться и служить - Просмотр ролика «Скиния» («Я-Тора. Еврейская Библия и мир») (13:50): - Задание: Разделиться на 2 команды – сделать макет из пластилина и цветной бумаги (основание скинии – лист А4 или А3) - Завершение урока (1 минута)</p>	<p>См.: Игры на сплочение детского коллектива (Приложение №1)</p> <p>Ролик «Скиния»: https://www.youtube.com/watch?v=7flz9EDoKcY</p> <p>На уроке понадобится: - Цветная бумага - Ножницы - Клей / скотч - Пластилин</p>	1
<p>Урок № 30 (15) Земля</p>	<p>Духовно-нравственный аспект: Показать детям, что для каждого человека Бог уготовал свой путь, которым необходимо следовать.</p>	<p>Рабочая тетрадь, мультимедийное пособие</p>	1

<p>обетованная</p> <p><i>подробный план урока в методическом пособии №2</i></p>	<p>Знаниевый аспект: Познакомить учащихся с библейской историей о земле обетованной.</p> <p>Ключевые понятия / опорные слова: Надежда, радость, земной путь, земные и духовные сокровища.</p>	<p>«Остров открытий» (т/к «Радость моя»)</p>	
<p>Уроки № 31-32 (+)</p> <p>КВЕСТ «Земля обетованная»</p>	<p>Квест «Земля обетованная»</p> <p>Квест по Библейской истории «Земля обетованная» посвящен таким важным эпизодам, как призвание Моисея, казни египетские, дарование Закона и сорокалетнее странствие по пустыне. Игровая форма поможет детям не только изучить историю, но и фактически стать ее участниками. Квест рассчитан на возраст от 8 до 10 лет.</p>	<p>Ролик о квесте: https://www.youtube.com/watch?v=uJCyfmdadx&feature=emb_logo</p>	<p>2</p>

ORTODOKSŲ (STAČIATIKŲ) TIKYBOS MOKYMO PLANAVIMO REKOMENDACIJOS (PAVYZDŽIAI) (9-10 KLASĖ)

Ugdymosi veiklų planavimo pavyzdžiai (rusų kalba)

<p>Урок № 2 (А) (7)</p> <p>Урок № 2 (Б) (8)</p> <p>Рождество и Введение во Храм Пресвятой Богородицы</p>	<p>Целевые установки урока:</p> <p>Формировать представление об основных событиях, связанных с жизнью Пресвятой Богородицы</p> <p>первоначальное понятие о строении и устройстве Иерусалимского храма</p> <p>умение анализировать библейский текст Библии</p> <p>опыт работы с текстовой информацией</p> <p>Познакомить учащихся с преданием о Рождестве и детстве Пресвятой Богородицы</p> <p>Акцентировать внимание учащихся на важности библейских событий, связанных с жизнью Девы Марии.</p> <p>Основные понятия урока Иоаким и Анна, Пресвятая Богородица, Рождество и Введение во Храм Пресвятой Богородицы, Иерусалим-ский Храм.</p>	<p>Учебный материал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	<p>2</p>
---	---	--	----------

<p>Урок № 9 (+)</p> <p>Богослужбный год</p> <p>Служба в честь Рождества Пресвятой Богородицы</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (<i>1 минута</i>) - Просмотр ролика «О богослужбных кругах» (<i>иером. Павел (Черкасов)</i>) (с начала до 2:39) - Учитель: Празднование Рождества Пресвятой Богородицы совершается 21 сентября (по новому стилю или григорианскому календарю) или 8 сентября (по старому или юлианскому календарю). О календарях мы поговорим в следующий раз, а сегодня поговорим о годовом богослужбном круге. По примеру Византии, год начинался 1 сентября, так продолжалось до 1700г. Но богослужбный по прежнему начинается 1 сентября, а первым двенадцатым (т.е. одним из двенадцати важнейших) праздником года является Рождество Пресвятой Богородицы. Последний двенадцатый праздник года – Успение Пресвятой Богородицы, оно отмечается 28 августа (нов.ст.) или 15 августа (ст.ст.). Таким образом богослужбный год символически вмещает в себя жизнь Богородицы, а также – историю воплощения, смерти и воскресения Спасителя. За год мы с помощью богослужения переживаем все евангельские события - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 1-2 текста из службы в честь Рождества Пресвятой Богородицы. Каждая команда должна выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. Приложение № 8.1) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарь) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета 	<p>Ролик «О богослужбных кругах»:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=2qq35T7jNRA</p> <p>На уроке понадобится:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Инфографика (схема богослужбного года Школа ФОМЫ)</i> - <i>Тетрадь</i> - <i>Ручка</i> - <i>Распечатанный богослужбный текст для перевода (см. Приложение № 8.1)</i> - <i>Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа» (Часть I) (хрестоматия)</i> - <i>Диск «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</i> 	<p>1</p>
---	--	---	----------

	<p>праздника (можно добавить подобные изображения из интернета)</p> <ul style="list-style-type: none"> - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: Рождество Богородицы (С. Высоцкая) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) – <i>в данном конкретном случае можно ограничиться одной картиной, т.к. стихотворение короткое, но это общее правило, которого мы будем придерживаться и дальше. Так мы наглядно соотнесем поэтику богослужебных текстов и иконы с современной поэзией и живописью</i> - Завершение урока (1 минута) 		
<p>Урок № 10 (+)</p> <p>Календарь</p> <p>Служба в честь Введения во Храм Пресвятой Богородицы</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: В прошлый раз мы затронули тему старого и нового стиля, еще они называются «юлианский» и «григорианский» соответственно. Кто знает, в честь каких Юлия (может быть Юлии?) и Григория эти календари были так названы? (<i>обсуждение</i>) - Просмотр ролика «Юлианский и григорианский календари: что означает “старый стиль”?» (5:00) - Задание: Сейчас немного устного счета: давайте попробуем вычислить в какой день по юлианскому календарю происходили те или иные события? Для этого от интересующей нас даты по григорианскому календарю нужно отнять 13 (пример с праздником Рождества Пресвятой Богородицы: 21 сентября – 13 = 8 сентября, Успение Пресвятой Богородицы: 28 августа – 13 = 15 августа). Попробуем потренироваться – пусть каждый из вас вычислит день своего рождения по юлианскому календарю (<i>учитель проверяет ответы, сверяя их с церковным календарем</i>) - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 1 тексту из службы в честь Введения во Храм Пресвятой Богородицы (см. Приложение № 8.2). Каждая команда должна выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать 	<p>Ролик «Юлианский и григорианский календари: что означает “старый стиль”?» https://www.youtube.com/watch?v=Pw4_4CRSZQk</p> <p>ИЛИ:</p> <p>Ролик «Разница между григорианским и юлианским календарями» https://www.youtube.com/watch?v=gZHYfdDIHv8</p> <p>На уроке понадобится:</p>	<p>1</p>

	<p>перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. Приложение № 8.2) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарь)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: Введение (М. Кузьмин) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - Завершение урока (1 минута) 	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Церковный календарь</i> - <i>Тетрадь</i> - <i>Ручка</i> - <i>Распечатанный богослужебный текст для перевода (см. Приложение № 8.2)</i> - <i>Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа» (Часть I) (хрестоматия)</i> - <i>Диск «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</i> 	
--	--	--	--

<p>Урок № 3 (А) (11) Урок № 3 (А) (12)</p> <p>Рождество Иоанна Предтечи, Благовещение Пресвятой Богородицы</p>	<p>Формировать представление о евангельских событиях жизни святых Захарии и Елисаветы, Пресвятой Богородицы</p> <p>представление о ветхозаветных прообразах Богоматери</p> <p>умение анализировать библейский текст</p> <p>умение воссоздавать евангельский текст</p> <p>опыт монологических высказываний и суждений</p> <p>умение составлять план по прочитанному тексту</p> <p>Познакомить учащихся с праздником Благовещения Пресвятой Богородицы</p> <p>Акцентировать внимание учащихся на благой вести о пришествии в мир Спасителя.</p> <p>Основные понятия урока <i>Захария и Елисавета, Иоанн Предтеча, Благая весть, Благовещение, Ветхозаветный прообраз.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	<p>2</p>
<p>Урок № 18 (А) (49) Урок № 18 (Б) (50)</p> <p>Тайная вечеря</p>	<p>Формировать представление о евангельских событиях Страстной недели, Великого Четверга</p> <p>умение работать самостоятельно</p> <p>умение взаимодействовать в кооперативных группах</p> <p>умение находить цитаты из Евангелия</p> <p>Развивать умение конструировать новое знание на основе имеющегося опыта творческий потенциал</p> <p>умение анализировать и находить смысловые связи в тексте</p> <p>операции мышления: сравнения, сопоставления, выделение лишнего, анализа, синтеза, обобщения, классификации</p> <p>Основные понятия урока <i>Страсти Христовы, Страстная неделя, Великий Четверг, Ветхозавет-ная пасха, Таинство Причастия, Тайная вечеря</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	<p>2</p>

<p>Урок № 51 (+)</p> <p>Божественная Литургия (часть 1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: В прошлый раз мы говорили о Тайной вечери, на которой впервые Господь совершил Таинство святого Причащения или Таинство Евхаристии. В наше время это Таинство совершается за Божественной литургией. Слово «евхаристия» переводится с греческого как «благодарение», а слово «литургия» как «общее дело». - Просмотр ролика «О литургии» (иером. Павел (Черкасов)) (4:45) - Учитель: Литургия делится на 3 части: 1. Проскомидия (в переводе с греч. «подношение») – во время Проскомидии на жертвеннике в алтаре происходит приготовление Святых Даров; 2. Литургия оглашенных (т.е. готовящихся к крещению) – читается отрывок из апостольского послания и Евангелия, произносится проповедь; 3 Литургия верных – происходит Таинство Евхаристии и совершается причащение - Просмотр ролика «О литургии. Продолжение» (иером. Павел (Черкасов)) (6:15) - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 2 (!) текста (если успеваем) из Чинопоследования Божественной Литургии (см. Приложение № 8.13). Каждая команда должна выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. Приложение № 8.13) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарик) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой вверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета праздника (можно 	<p>Ролик «О литургии»: https://www.youtube.com/watch?v=uvu-nuVJIoM</p> <p>Ролик «О литургии. Продолжение»: https://www.youtube.com/watch?v=FGw6E3Pdsgg</p> <p>На уроке понадобится:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Инфографика (схема храма, прсфора и пр. Школа ФОМЫ)</i> - <i>Тетрадь</i> - <i>Ручка</i> - <i>Распечатанный богослужебный текст для перевода (см. Приложение № 8.13)</i> - <i>Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа» (Часть II) (хрестоматия)</i> - <i>Диск «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</i> 	<p>1</p>
---	---	---	----------

	<p>добавить подобные изображения из интернета)</p> <ul style="list-style-type: none"> - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: «Тайная вечеря» (М.Панкратов) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - Завершение урока (1 минута) 		
<p>Урок № 52 (+)</p> <p>Божественная Литургия (часть 2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: В апостольские времена Евхаристия совершалась, как и на Тайной вечери – во время трапезы (обеда), но потом достаточно быстро от этой практики отказались. Поначалу не было специального чина (текста), апостолы и их преемники произносили молитвы экспромтом. Одним из самых ранних чинопоследований Литургии восходит к апостолю Иакову, Литургию апостола Иакова изредка совершают и в наши дни. Но самыми известными и популярными являются Литургия святителя Василия Великого и Литургия святителя Иоанна Златоуста. Великим постом еще совершается Литургия святителя Григория Двоеслова, но на ней не происходит преложения Даров, верующих причащают Дарами с воскресной Литургии (поэтому этот чин и называется Литургия Преждеосвященных даров) - Просмотр ролика «3 святителя» (<i>Православный календарь</i>) (9:09) - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 2 (!) фрагмента (если успеваем) из Чинопоследований Божественной Литургии святителя Василия Великого и святителя Иоанна Златоуста (см. Приложение № 8.14). Каждая команда должна выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты 	<p>Ролик «3 святителя»: https://www.youtube.com/watch?v=XtIHnW8KY40</p> <p>Материалы о Божественной Литургии: https://azbyka.ru/liturgiya</p> <p>На уроке понадобится:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Инфографика (схема храма, прсфора и пр. Школа ФОМА)</i> - <i>Тетрадь</i> - <i>Ручка</i> - <i>Распечатанный богослужебный текст для перевода (см. Приложение № 8.14)</i> - <i>Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа» (Часть II) (хрестоматия)</i> 	<p>1</p>

	<p>перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. Приложение № 8.14) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарик)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: «Вот дароносица, как солнце золотое» (О.Мандельштам) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - Завершение урока (1 минута) 	<p>- Диск «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</p>	
<p>Урок № 19 (А) (53) Урок № 19 (Б) (54) Суд над Христом</p>	<p>Формировать представление о евангельских событиях, касающихся суда над Христом умение работать в группе; умение работать в подготовленной предметно-развивающей, информационной среде и осуществлять осознанный выбор (выбор источников информации, выбор материалов).</p> <p>Развивать умение выполнять учебный проект творческий потенциал навык исследовательской деятельности умение анализировать и находить смысловые связи в тексте</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	<p>1</p>

	<p>Основные понятия урока <i>Моление о Чаше, Гефсиманский сад, Истина, Бодрствова-ние, Поцелуй Иуды, Авва, Прокуратор, Кесарь, Пилат</i></p>		
<p>Урок № 20 (А) (55) Урок № 20 (Б) (56)</p> <p>Распятие и погребение Христа</p>	<p>Формировать представление о евангельских событиях Распятия и погребения Христа умение работать в группе умение работы над кейсами начальные формы познавательной и личностной рефлексии</p> <p>Развивать умение соединять теоретический материал с практической деятельностью (т.е. формирование интеллектуальной автономности – умения конструировать новое знание на основе имеющегося опыта); умение использовать различные способы поиска информации; умение грамотно строить речевые высказывания в соответствии с задачами коммуникации и составлять тексты в устной и письменной</p> <p>Основные понятия урока <i>Крестный путь, Голгофа, Распятие, Крест, Терновый венец, Плащаница</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	2
<p>Урок № 57 (+)</p> <p>Служба Великой Пятницы и Кресто-воздвижения</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: Давайте в начале урока послушаем одно песнопение, посвященное Великой Пятнице – «Днесь висит на древе» - Просмотр ролика «Диакон С Трубачев Антифон 15 Днесь висит на древе» (4:25) - Учитель: Почти все Дванадцатые праздники установлены в честь евангельских событий. Но есть одно исключение – какое? (<i>обсуждение</i>) С Крестом Господним связан Дванадцатый праздник, который установлен в честь события, которое произошло в IVв. - Просмотр ролика «Святая Елена. Воздвижение Креста Господня» (из цикла «Закон Божий» Телеканал «Радость моя») – можно поставить на скорости 1,25 (9:55) - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 2 (!) фрагмента (если успеваем) из Чинопоследования Великого Пятка и службы в честь Крестовоздвижения (см. Приложение № 8.15). Каждая команда должна 	<p>Ролик Святая Елена. Воздвижение Креста Господня: https://www.youtube.com/watch?v=0LdX5x4ab_Y</p> <p>На уроке понадобится:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тетрадь - Ручка - Распечатанный богослужебный текст для перевода (см. Приложение № 8.15) - Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса 	1

	<p>выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. Приложение № 8.15) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарик)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: «Одна есть мире красота» (В. Бальмонт); «Крестная смерть» (В. Брюсов); «Померкло солнце над Ерусалимом» (И. Селиванов) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - Завершение урока (1 минута) 	<p><i>Христа» (Часть II)</i> <i>(хрестоматия)</i> - Диск «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</p>	
--	--	--	--

<p>Урок № 21 (А) (58) Урок № 22 (Б) (59)</p> <p>Воскресение Христово</p>	<p>Формировать представление о евангельских событиях, касающихся Воскресения Иисуса Христа начальные формы познавательной и личностной рефлексии умение работать в группах умение грамотно строить речевые высказывания в соответствии с задачами коммуникации и составлять тексты в устной и письменной формах</p> <p>Развивать умение конструировать новое знание на основе имеющегося опыта; творческий потенциал умение анализировать и находить смысловые связи в тексте умение слушать и слышать собеседника, вести диалог, излагать свою точку зрения и аргументировать ее</p> <p>Основные понятия урока Чудо, Воскресение Христово, Жены-мироносицы, Пасха, Пророчество</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Учебник, хрестоматия - Рабочая тетрадь - Диск с иллюстрациями 	1
<p>Урок № 60 (+)</p> <p>Служба Пасхи</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Вступление (1 минута) - Учитель: Давайте в начале урока, как и в прошлый раз, послушаем одно песнопение, но на этот раз оно будет петься совсем с другим настроением, потому что оно посвящено Воскресению Спасителя - Просмотр ролика «Пасхальное начало» (4:25) - Учитель: «<i>Сей день егоже сотвори Господь</i>» – что такое «сей»? (обсуждение) Ответ: «Этот». Сего-дня, т.е. в сей день мы начнем говорить о местоимениях в церковнославянском, а заодно узнаем, как именно «Азь» – первая буква алфавита превратилась в «Я» – последнюю букву - Задание: Класс делится на 2 команды по, каждой команде дается по 2 (!) фрагмента (если успеваем) из Чинопоследования Пасхи (см. Приложение № 8.16). Каждая команда должна выполнить перевод текста с церковнославянского на русский язык (непонятные слова нужно попробовать перевести из контекста, если не получается – попытаться логично связать понятные части текста). После выполнения перевода каждая команда зачитывает церковнославянский текст и получившийся перевод. Другая команда задает вопросы по переводу, высказывает замечания, предлагает свои варианты перевода, с которыми участники 1-й команды могут соглашаться, а могут отстаивать правильность своего варианта. Потом учитель зачитывает правильный перевод (см. 	<p>Ролик «Пасхальное начало»: https://www.youtube.com/watch?v=IYw-B3OVIEU</p> <p>На уроке понадобится:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тетрадь - Ручка - Распечатанный богослужебный текст для перевода (см. Приложение № 8.16) - Учебное пособие «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа» (Часть II) (хрестоматия) - Диск «Иллюстрации к учебному пособию 	1

	<p>Приложение № 8.16) Класс выписывает непонятные слова и их перевод. Потом команды меняются ролями – 2-я команда зачитывает перевод, 1-я критикует, учитель зачитывает правильный перевод, класс выписывает непонятные слова (по итогам курса должен получиться небольшой словарь)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – иконы, фрески, гравюры и пр. с изображением сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - После окончания работы над переводом учитель (заранее назначенный ученик (по желанию)) декламирует стихи, посвященные празднику, взятые из хрестоматии в учебнике «Жизнь и учение Господа Иисуса Христа»: «Тебе, Воскресшему, благодаренье!» (К.Р.); «Земля и солнце» (Л. Чарская) - Во время работы над переводом на экран можно вывести закольцованную презентацию изображений с диска «Иллюстрации к учебному пособию “Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”» (он помещен под пленкой поверх обложки Методического пособия для учителя №3) – картины, скульптуры, фотографии евангельских мест, связанные с сюжета праздника (можно добавить подобные изображения из интернета) - Завершение урока (1 минута) 	<p>“Жизнь и учение Господа Иисуса Христа”»</p>	
--	---	--	--

ILGALAIKIO PLANO RENGIMAS

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Pamokų ir veiklų planavimo pavyzdžių galima rasti Ortodoksų (stačiatikių) tikybos bendrosios programos (toliau – BP) įgyvendinimo rekomendacijų dalyje [Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai](#). Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdyti atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirto mokymo(si) turinio citatų langas.

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos.

Daugiau ilgalaikių planų pavyzdžių galima rasti [Švietimo portale](#) atvaizdavime [Ortodoksų \(stačiatikių\) tikyba \(emokykla.lt\)](#) varnele pažymint *Ištekliai* ir pasirenkant *Ilgalaikiai planai ir kt.* punktą arba bendrosios programos *Igyvendinimo rekomendacijų* pateikime OneNote formatu skyrelyje *Veiklos planavimo pavyzdžiai*.

7. Skaitmeninės mokymo priemonės

Nuorodos paskutinį kartą žiūrėtos 2024-04-29

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	Šventasis Raštas	Pagrindinis tikybos pamokų šaltinis. Jame originalūs bibliniai tekstai. Mokytojams siūloma naudotis originaliais tekstais, taikant įvairias skaitymo strategijas. Šventojo Rašto tekstai padeda ugdyti visas kompetencijas, taip pat gali būti išieties tašku planuojant integruotas pamokas.	www.biblija.lt
2	Projektas „Mano Biblija“	Portale pateikiami pagrindiniai lietuviški Šv. Rašto vertimai. Be to, rasite Žinyną, kuriame iš įvairių šaltinių surinkta ir sukomplektuota daugiau nei 1200 informacinių tekstų ir iliustracijų, atskleidžiančių Biblinių laikų visuomenės, kultūros, buitės detales, paaiškinančių to meto papročius, supažindinančių su Biblijos veikėjais ir istoriniais įvykiais. Tris Biblijos vertimus galėsite skaityti ir palyginti susikūre nemokamą paskyrą, o visa papildoma medžiaga galėsite naudotis įsigijus prenumeratą – 12 Eurų visiems metams. Ji taip pat leis klausyti įgarsintą Naująjį Testamentą mobiliajame telefone. Portalas vis papildomas nauja medžiaga, 2021 m rudenį bus įdėta 16 Biblijos žemėlapių.	https://manobiblija.lt/
3	Video „Biblijos projektas“ - animuoti vaizdo įrašai apie Bibliją.	„Biblijos projekte“ daug geros medžiagos ir trumpi bei gražūs filmukai gali būti puiki pokalbio su mokiniais pradžia.	https://youtube.com/playlist...
4	Dorinis ugdymas	„Dorinis ugdymas“ – tai skaitmeninė mokymosi priemonė, kurios skirtingi mokymosi metodai ir skirtingi mokytojų bei mokinių vaidmenys sudomins, motyvuos siekti užsibrėžtų tikslų ir leis save įsivertinti. Mokymosi priemonę sudaro: 7 tematikos, 40 tikybos ir etikos integruotų pamokų, suteikiančių galimybę saugiai tyrinėti, nepatirti moralinio spaudimo, kurti vertybines nuostatas bei ugdyti estetinį	Dorinis ugdymas - Titulinis (ugdome.lt)

		skoni.	
5	Vakaro žvaigždėlė	Šioje svetainėje galėsite klausytis „Vakaro žvaigždėlės” dainelių, pasakų mažiesiems. Taip pat čia rasite edukacinių žaidimų, konkursų ir kitokių įdomybių. Apsilankykite ir leiskite laiką su muzika.	Pradinis (zvaigzdele.lt)
6	„Classtime“	Individualios mokinių pažangos stebėjimo skaitmeninė mokymo priemonė, skirta klasėje arba nuotoliniu būdu organizuoti mokinių pasiekimų patikrinimą, vesti užsiėmimus, viktorinas. Didinama mokytojo ir besimokančiojo sąveika, didinamas mokymosi pažangos skaidrumas, palengvinamas ir pagreitinamas mokytojo darbas.	Classtime
7	„Wordwall“	Ši populiari mokymo(si) platforma „ Wordwall “ išversta į 38 kalbas. „Wordwall“ – tai įvairių skaitmeninių priemonių platforma, skirta mokytojui parengti interaktyvias užduotis. VšĮ „Švietimo tinklas“ kartu su platformos „Wordwall“ kūrėjais „Visual Education Ltd“ atliko „Wordwall“ lokalizavimo darbus. Dabar veikia lietuviška „Wordwall“ versija.	Wordwall Greitesniu būdu kurkite geresnes pamokas
8	eLKlasė	eLKlasė - tai intuityvi ir inovatyvi mokymo(si) valdymo platforma, skirta tiek mokytojams, tiek mokiniams. Paprasta skaitmenizuoti pamokas, tinka naudoti nuotoliniu būdu ir klasės darbui.	eLKlasė (elklase.lt)

Rekomenduojama mokymo procese naudotis šia medžiaga:

1. Šv. Filareto „Katekizmas“. Naudingas mokytojui kaip orientyras ruošiant katechetinius užsiėmimus. Jo vertimas ypač patogus patikrinti lietuviškiems sąvokų vertimams. http://www.ortodoksas.lt/p/katekizmas_12.html
2. „Ortodoksų terminų žodynas. Didaktinis įrankis mokytojui, kad nepaklystų terminų vertime. <http://www.ortodoksas.lt/p/ortodoksu-terminu-zodynaw.html>
3. Liturginiai rūbai. Ne tik mokytojui, bet ir mokiniui: Apie liturginius rūbus su iliustracijomis. <http://www.ortodoksas.lt/2018/12/dvasininku-drabuziai.html>
<http://www.ortodoksas.lt/2019/08/vi-x-liturginiai-rubai.html>
4. Cerkvė. Cerkvės dalių pavadinimai su iliustracijomis. [Cerkvės dalių pavadinimai \(ortodoksas.lt\)](http://ortodoksas.lt)
5. Eucharistija. Eucharistine duona ir Proskomidija. [Apie eucharistinę duoną, antspaudus, Proskomidiją \(ortodoksas.lt\)](http://ortodoksas.lt)
6. 7 Bažnyčios sakramentai. Medžiaga apie 7 Bažnyčios sakramentus (nuoroda į rinkinį). <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=4608279532517578>

7. Ikonos. Nikėjos II susirinkimo dogma temai apie ikonas. <http://www.ortodoksas.lt/.../ii-nikejos-susirinkimo-dogma...>
8. Plakatas. Lietuvos šventieji (plakatas). [Pirmą kartą istorijoje: krikščionys ortodoksai švenčia Visų Lietuvos šventųjų dieną - Bernardinai.lt](http://www.ortodoksas.lt/p/natos.html)
9. Giesmės. Ortodoksų giesmių natos (tekstai lietuvių k.). <http://www.ortodoksas.lt/p/natos.html>
10. Maldynas. Verta susipažinti ir su maldynu vaikams. Ortodoksų maldynas vaikams (ortodoksas.lt)
11. Interaktyvūs medijos mokymosi blokai Čia daug dorinio ugdymo (tikybos) mokytojų paruoštų interaktyvių užduočių. Dalis užduočių paruoštos pagal atnaujinamas BUP. Programa suteikia galimybes pačiam mokytojui paruošti diagnostines užduotis ar interaktyvias mokymosi priemones. [LearningApps - interaktyvūs multimedijos mokymosi blokai](http://www.ortodoksas.lt/p/natos.html)

8.Literatūros ir šaltinių sąrašas

Šaltiniai rusų kalba:

Основной курс по «**Библейской истории Ветхого Завета**» строится по телевизионному циклу «**Остров открытий**» (Телеканал «*Радость моя*»):

https://www.radostmoya.ru/project/ostrov_otkrytii/video/

Так же курс состоит из **Методического пособия для учителя** и **Рабочей тетради**. В Расширенной учебной программе уроки по курсу «**Библейской истории Ветхого Завета**» (выделены **бежевым цветом**) расписаны схематично, указано название **темы урока**, расписаны **духовно-нравственный и знаниевый аспекты** урока, перечислены **основные понятия** и **учебные материалы**. Подробно весь ход урока расписан в **Методического пособия для учителя (2)**

В **Расширенной учебной программе** уроки по **Библейской истории Ветхого Завета** дополнены уроками по **Истории древнего мира**, что позволит ученикам лучше усвоить материал курса, почувствовать дух времени, быт и настроение современников Библейских событий. Уроки, относящиеся к блоку «**История Древнего мира**» (на **белом фоне**) расписаны подробно – дан **план урока**, реплики учителя, **вопросы** для обсуждения и **ответы** на них, даны **ссылки на видеоматериалы**, описаны **игры**, направленные на сплочение детского коллектива, **творческие задания** и т.п. Игры подробно описаны в **Приложении №1** к настоящему документу, в конце Приложения даны ссылки на источники.

Все видеоматериалы, которые используются на уроках, взяты на **YouTube**, что позволяет смотреть видеоролики онлайн или заранее скачивать их. Второе намного удобнее. Так что лучше всего скачать все ролики на накопитель (для этого нужно в адресной строке непосредственно перед словом youtube вставить буквы ss и нажать на кнопку «enter»)

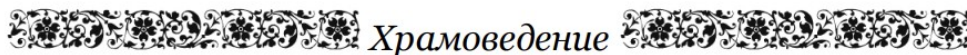
Так же использовались отдельные серии из других проектов. Кроме видеоматериалов рекомендовано использовать материалы следующих **сайтов** и **книги**:

1. **Воскресная школа** (сайт ПСТГУ) – добротная программа, с подробно разработанной методикой, заданиями и иллюстративным материалом: <https://school.orthpatr.ru/node/231707>
2. **Подборка материалов по церковнославянскому языку** (Сайт <https://azbyka.ru/>) – подборка учебников и словарей; особую ценность представляет «*Церковнославянский язык в таблицах*» (А.Е. Смирнова): <https://azbyka.ru/cerkovnoslavyanskij-yazyk-v-tablicax>
3. **Александр Тюрин** разработал замечательный сайт с разнообразными тренажерами и онлайн-заданиями по церковнославянскому: <https://dobroazbyka.ru> Он же разработал приложение с игрой в **лото с церковнославянскими цифрами**: <https://play.google.com/store/apps/details?id=ru.dobroazbyka.cslotzo>

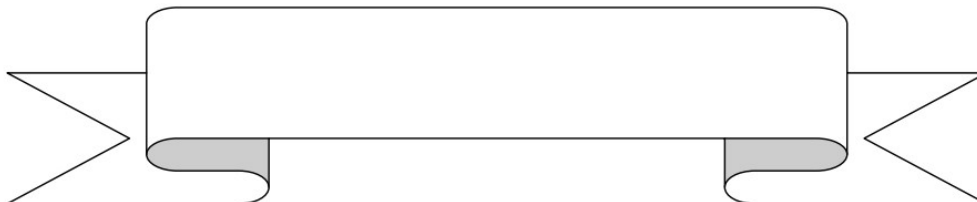
4. **Макарова Е. В.** Учебно-методический комплект «Сперва Аз да Буки» (азбука, прописи, методическое пособие). М.: Издательство Московской Патриархии, 2018 – *один из наиболее полных и внятных учебно-методических комплектов.*

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Pasiekimų vertinimo pavyzdžiai žr. 6 punktą.

Твое святое имя

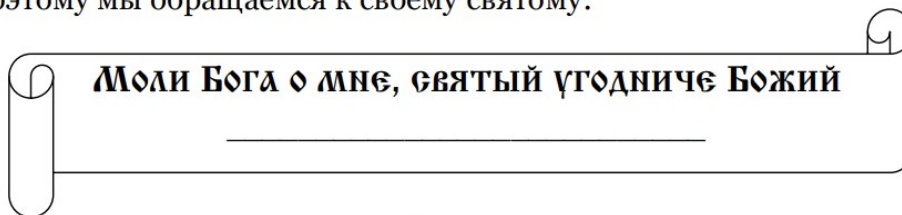
(*впиши в ленту свое полное имя)

Каждый из нас носит имя святого угодника Божия, данное при крещении.

Этот святой - наш небесный покровитель.

Своей жизнью святые приблизились к Богу настолько, что могут просить Бога о нас, грешных.

Поэтому мы обращаемся к своему святому:

Жизнь святого - поучительный пример для нас, поэтому мы должны знать житие своего святого и стараться подражать ему, чтобы также угодить Богу.

Задание:

Узнай и напиши имя своего небесного покровителя:

и день его памяти по Церковному календарю:

В этот день ты будешь отмечать свои именины.

3–4 klasės

4 УРОК СОТВОРЕНИЕ МИРА
Вторые три дня творения

Подумаем и обсудим, что такое день творения, и узнаем, что Бог сотворил во вторые три дня.

В четвертый день творения Бог создал светила: солнце, луну и звезды, чтобы светить на землю и управлять днем и ночью, и отделить свет от тьмы.

И сказал Бог: да произведет вода пресмыкающихся, а над землей пусть полетят птицы. Бог благословил рыб и птиц, говоря: плодитесь и размножайтесь. В пятый день Бог создал зверей земных.

В шестой день сказал Бог: сотворим человека по образу и подобию Нашему. Бог создал человека из земли, вдунул в него жизнь и послал в райском саду. Первых людей звали Адам – «Человек», и Ева – «Жизнь».

Что Бог сотворил в четвертый, пятый и шестой дни творения мира?

4, 5 и 6 дни сотворения мира

5-8 klasės

Задание 1 Православие в Древней Литве...

Внимательно изучите картину Древнего Вильнюса, в пустые кружки впишите номера, соответствующие историческим объектам города.

1) ЗАМОК ГЯДИМИНАСА; 2) ДВОРЕЦ ПРАВИТЕЛЕЙ; 3) ПРЕЧИСТЕНСКИЙ СОБОР;
4) ПЯТНИЦКАЯ ЦЕРКОВЬ; 5) ЧАСОВНЯ ОСТРОЙ БРАМЫ; 6) ОБОРОНИТЕЛЬНАЯ СТЕНА

Сумма баллов _____
(Максимальное количество - 3 балла).

700 ЛЕТ

9-10 klasės

Иконостас – священная история в красках.

Библия – священная история в слове.

В прошлые века не все люди умели читать, да и книги были очень дорогими. Но, придя в православный храм и рассмотрев росписи на стенах, иконы в иконостасе, люди могли увидеть всю историю Божественной любви. Как Бог сотворил наш мир и как не дал людям окончательно погибнуть после того, как люди не послушались Его.

Поэтому иконы называют «Библией для неграмотных».

А что же такое Библия?

Библия - это книга, в которой записаны все те священные события, которые позднее стали изображать в храме красками.

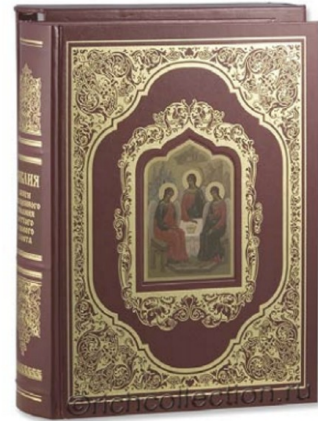
Писали Библию люди, но писали не то, что сами сочинили или узнали от других людей, а то, что открыл им Сам Бог.

Поэтому Библию называют еще

С_____ Б_____.

Первая часть Библии, которая называется В_____ З_____ (то есть древний, старый) написана п_____, которым являлся Бог.

Эта часть Библии рассказывает о том, как Бог сотворил мир, как первые люди согрешили и были изгнаны из Рая, и как долго они потом ждали Сына Божия Иисуса Христа, который придет на землю и исправит то, что они натворили, победит диавола и откроет людям дорогу в Новый Рай - Царство Небесное.

Верхние ряды иконостаса - *Праотеческий и Пророческий* отсылают нас именно к *ветхозаветным* событиям.

А вторая часть Библии рассказывает о том, как Сын Божий родился на земле, жил среди людей, пострадал и умер на Кресте и воскрес. Как Он дал людям новые заповеди: «Любите друг друга», «Поступай с другими так, как хочешь, чтобы поступали с тобой».

